

AU
AARHUS UNIVERSITET

GUSTUS

NR. 4 DECEMBER 2005

AUGUSTUS er Aarhus Universitets alumnemagasin. Det indeholder nyheder og informationer til kandidater, bachelorer, medarbejdere, samarbejdspartnere og andre interesserede. „Alumne“ er en betegnelse, som universiteter rundt om i verden bruger om deres tidligere studerende. *AU-gustus* er en sammentrækning af AU for Aarhus Universitet og gustus (latin), som betyder smagsprøve. Deraf navnet *AU-gustus*.

INDHOLD

NR. 4 DECEMBER 2005

UDGIVER

Aarhus Universitet
 Nordre Ringgade 1, 8000 Århus C
 Tlf. 8942 1111, Fax: 8942 1109
 E-mail: au@au.dk, www.au.dk

REDAKTION

Anders Correll, redaktør
 Helge Hollesen, journalist
 Hans Plauborg, journalist
 Sys Christina Vestergaard, journalist

E-mail: augustus@au.dk

ANSVARSHAVENDE

Souschef Ingeborg Christensen

ABONNEMENT

AU-gustus udsendes gratis til bachelorer og kandidater fra Aarhus Universitet og samarbejdspartnere til Aarhus Universitet. Afmelding af abonnement skal ske til Torben Ankjær Johansen, tlf. 8942 1108, e-mail: taj@adm.au.dk Husk at opgive abonnementsnummer, som står i adressefeltet på bagsiden.

DESIGN OG TRYK

Datagraf

OPLAG

50.000 stk

AU-gustus

udkommer 4 gange om året.
 Næste nummer i marts 2006

Gengivelse af *AU-gustus* er tilladt
 ifølge de gældende Copy-Dan aftaler

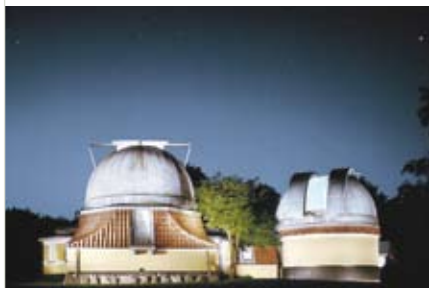
FORSIDEFOTO: MAG.ART. KAREN FRIIS HANSEN ER NY INSPEKTØR PÅ SILKEBORG KUNSTMUSEUM. PÅ BILLEDET SES HUN VED ET AF MUSEETS HOVEDVÆRKER, "DEN LANGE REJSE" AF ASGER JORN OG PIERRE WEMAËRE. FOTO: LARS KRUSE OG JAKOB MARK / AU-FOTO

AUGUSTUS

SIDE 14

Kort nyt	4
Humaniora og samfundsvidenskab skal styrke erhvervslivet	14
Filosofi i sparekassen	14
Find den kreative muskel	17
I morgen er der atter en dag	18
Den lange rejse	22
Kulturen i naturens drift	26
Musikeren fandt sit columbusæg	28
Observatorium i superligaen	32
Pingviner under pres	36

SIDE 32

SIDE 26

SIDE 9

MARKEDET FOR DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER EKSPANDERER

Det internationale marked for videregående uddannelser er stærkt ekspanderende. Siden 1998 har der i OECD-landene været en stigning af udenlandske studerende indskrevet på videregående uddannelser på ca. 50 procent. Stigningen i 2002-03 sammenlignet med året før udgør alene 11,5 procent svarende til ca. 219.000 individer. I Danmark er der også sket en stigning, og med en andel på 9 procent er Danmark det land i Norden, som har den højeste andel af udenlandske studerende set i forhold til antallet af danske studerende. Som led i internationaliseringen af de videregående uddannelser er formen på uddannelsesudbuddet ved at ændre sig væsentligt. Ud over den traditionelle udveksling af studerende på tværs af landegrænser tilbydes flere og flere universiteter hele nationale uddannelser i andre lande (off-shore) – for eksempel masteruddannelser gennem virtuelle universiteter. Disse uddannelsesstilbud oprettes blandt andet for at imødegå stigende efterspørgsel efter videregående uddannelse i lande, hvor de respektive nationale uddannelsessektorer ikke kan imødekomme efterspørgslen.

Der kan opnås direkte økonomiske fordele på markedet, men de indirekte fordele ved et forøget optag af uden-

landske studerende opnås utvivlsomt gennem den udvidelse af horisonten og den internationale profilering, som internationale studerende bidrager til. Det er også erfaringen, at kvaliteten og aktualiteten af de nationale uddannelser forbedres. Aktiv deltagelse i det internationale uddannelsesmarked er desuden en forudsætning for at få adgang til attraktive internationale vidensnetværk og de bedste internationale forskere – reelle kvaliteter, der ikke kan købes for penge.

Overordnet opererer det internationale uddannelsesmarked således med to valutaer – *viden* og *penge*. Og der er en række mekanismer, som anvendes til at styrke uddannelsesmarkedet. Det er en forudsætning for et velfungerende marked, at der findes et pålideligt *kvalitetssikringssystem*, således at de studerende kan være sikre på, at uddannelsernes indhold lever op til internationale kvalitetsstandarder.

Øget gennemsigtighed på markedet er et andet forhold af stor betydning. Hvorledes er arbejdsmarkedet? Hvad får den studerende ud af at veksle tid, evner og penge til viden? Gennemsigtigheden kan øges gennem systematisk overvågning af det nationale og internationale arbejdsmarked, således at såvel udbud som efterspørgsel tilrettelægges hensigtsmæs-

sigt. *Traditionel markedsføring* er vigtig, men ikke tilstrækkelig. Når markedsføring har været en stor succes i lande som Australien, har indsatsen været ledsaget af forstærket institutionel indsats i alle led – fra det enkelte universitet til udenrigstjenesten.

Endeligt er det klart, at landene stimulerer markedet gennem *finansiering af udbud og efterspørgsel*. Hvor ligger den bedste balance? Skal de studerende have større indflydelse på markedet via SU (ekstra klip til særlige fagområder og mulighed for at medbringe studiefinansiering til udlandet), eller skal uddannelsesinstitutionerne være mere aktive på markedet gennem bedre finansiering på udbudssiden? Hvis danske institutioner skal have en større profil på det internationale uddannelsesmarked, vil det være oplagt at kombinere betaling for danske uddannelser af høj kvalitet med gode stipendiemuligheder for de bedste udenlandske studerende.

Aarhus Universitet vil gerne være det mest internationale universitet i Danmark, og derfor skal det deltage i det internationale uddannelsesmarked på lige fod med de bedste universiteter i verden.

Lauritz B. Holm-Nielsen
Rektor

TID TIL NYT

MIKS?

De fem fakulteter på Aarhus Universitet får i starten af 2006 deres første ansatte dekaner. Men hvad er det for en rolle, dekanerne skal udfylde, og er tiden ved at løbe fra fakulteterne som rammen om forskning, undervisning og administration? Tiden kalder på tværfagligt samarbejde, og fakulteterne kan være en bar-

riere for forskning og undervisning, der går på tværs af de eksisterende strukturer, mener flere forskere på Aarhus Universitet. En lektor i filosofi foreslår endda en helt ny tredeling af videnskaberne.

Rektor Lauritz B. Holm-Nielsen betragter fakulteterne som universitetets faglige grundpiller og slår fast, at der ikke bliver færre fakulteter på universitetet i hans periode som rektor. Til gengæld kan han godt forestille sig, at der kommer nye til.

– Træffer de højere magter den rigtige beslutning, og flytter Landbohøjskolen til Århus, så kunne de fem nuværende fakulteter let blive til seks, vurderer rektor Lauritz B. Holm-Nielsen. Derimod kan han helt afvise rygterne om, at der på Aarhus Universitet skal oprettes et fakultet på ingeniørområdet, ligesom IngeniørHøjskolen i Herning (HIH) heller ikke bliver et selvstændigt fakultet, når den ved årsskiftet fusionerer med Aarhus Universitet.

Fire af de siddende dekaner siger til *CAMPUS*, at de vil søge deres egen stilling. Det gælder Bodil Due fra Humaniora, Erik Meiniche Schmidt fra Naturvidenskab, Tom Latrup-Pedersen fra Samfundsvidenskab og Carsten Riis fra Teologi. Dekanen på Sundhedsvidenskab, Søren Mogensen, havde ved redaktionens slutning, ikke besluttet om han er blandt ansøgerne.

LÆS MERE OM FAKULTETERNES ROLLE PÅ:
WWW.AU.DK/AUGUSTUS

ALLE MAND TIL
UNDERVISNING

Biologisk Institut sendte i oktober sine undervisere på kursus i samlet flok i tre dage. Emnet var undervisning, og det er første gang, et institut på Aarhus Universitet har gjort så omfattende en indsats for at forbedre undervisningen. Ideen opstod, fordi tre kolleger havde været på universitetspædagogisk kursus, og da de kom hjem, foreslog de, at hele instituttet brugte tid på at diskutere biologiundervisningens udfordringer.

– Jeg syntes med det samme, det var en god ide, og heldigvis var reaktionen også forbløffende positiv blandt underviserne. Vi har en stor gruppe ældre undervisere, der udelukkende har lært at undervise ved at have forbilleder. Jeg så det her som en mulighed for et brush up-kursus for de garvede undervisere og et "100.000 km eftersyn" af undervisningstraditionen her på instituttet, forklarer institutleder Jørgen Bundgaard.

På universitetet generelt har forskningen i årevis haft højere prioritet end undervisningen, men billedet er ved at ændre sig. Aarhus Universitet har sat sig det mål at skabe en mere ligevægtig balance mellem de to hovedopgaver, og på hvert af de fem fakulteter er der i dag ansat personale til at forbedre og udvikle fakultetets undervisere. Som det første universitet i landet har Aarhus Universitet desuden indført krav om en redegørelse for ansøgernes undervisningsmæssige kvaliteter, når en ny adjunkt, lektor eller professor skal ansættes.

FOTO: ANDERS CORRELL

Aarhus Universitets rektor Lauritz B. Holm-Nielsen og videnskabsminister Helge Sander diskuterede fusion mellem Aarhus Universitet og Handels- og Ingeniørhøjskolen i Herning.

HERNING NY UNIVERSITETSBY

– MEN UNIVERSITETET HEDDER AARHUS UNIVERSITET

Herning kan til næste år smykke sig med titlen "universitetsby". Det blev understreget ved Handels- og Ingeniørhøjskolens (HIH) minikonference om den kommende fusion med Aarhus Universitet den 14. november.

– Politisk er fusionen på plads, og der forestår nu et større arbejde med at få de praktiske ting til at falde på plads, men det er ikke mit bord, siger videnskabsminister Helge Sander.

– Jeg mener, at Aarhus Universitet har nogle fantastiske kompetencer, som man kan drage nytte af på HIH. Omvendt kan HIH byde på et erhvervssamarbejde, der i den grad kan befrugte det århusianske miljø, fortsatte ministeren.

Ifølge bestyrelsesformanden for HIH, Kenneth Iversen, er der ingen tvivl om, at der kommer til at stå Aarhus Universitet på skiltet ind til det nye universitet i Herning. Og her er han helt på linje med rektor Lauritz B. Holm-Nielsen fra Aarhus

Universitet, der klart afviste et forslag fra salen om at kalde den nye konstruktion for "Det Midtjyske Universitet".

– Aarhus Universitet er et stærkt brand, der er kendt ude i den store verden, sagde rektor med henvisning til den seneste ranking af universiteterne i *THES* (se side 6), hvor Århus står stærkt. Det skal vi ikke lave om på. Hvis vi endelig skal kalde det noget andet, så skal det måske være "Det Jyske Universitet", sagde han med et glimt i øjet.

O.K. FRA UNDERVISNINGSMINISTERIET

De sidste knaster for fusionen blev ryddet af vejen dagen efter konferencen, hvor prorektor Katherine Richardson (AU), prorektor Erik Ernø-Kjølhede (HIH) og bestyrelsesformand Kenneth Iversen (HIH) var til møde i Undervisningsministeriet.

– Undervisningsministeriet skal fortsat administrere hovedparten af ud-

dannelserne og forbeholder sig ret til at flytte enkelte uddannelser fra HIH til andre institutioner, men ellers var der ingen problemer, siger en meget tilfreds Katherine Richardson.

– Der følger ikke penge med til fusionen, hverken fra Undervisningsministeriet eller fra Videnskabsministeriet, men det kom ikke bag på os. Undervisningsministeriets eneste betænkelighed er, om denne fusion er begyndelsen til en akademisering af de ikke-akademiske uddannelser – men det er jo slet ikke hensigten, siger Katherine Richardson.

Ud over fusionen mellem Aarhus Universitet og HIH er der i dag politisk grønt lys til en fusion mellem Ingeniørhøjskolen Odense Teknikum og Syddansk Universitet. Fusionen mellem HIH og Aarhus Universitet skal træde i kraft den 1. januar 2006.

AARHUS UNIVERSITET I DEN INTERNATIONALE TOP

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Aarhus Universitet ligger flot i en sammenligning af forskningen på universiteter i hele verden. Både i Danmark og i de skandinaviske lande indtager Det Naturvidenskabelige Fakultet en fornem førsteplads. I Europa er fakultetet nummer 17 og på verdensplan nummer 47.

Også Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet har en fremragende placering. I Danmark er det nummer 1, i Skandinavien nummer 3, i Europa nummer 22 og på verdensplan nummer 68.

Aarhus Universitet er således samlet set landets stærkeste universitet på de "våde" områder, hvor Københavns Universitet er det på de "tørre" – humaniora, teologi og samfundsvidenskab. For universiteterne som helhed indtager Aarhus Universitet plads nummer 2 i Danmark, nummer 3 i Skandinavien, nummer 57 i Europa og nummer 138 på verdensplan.

Det er det anerkendte engelske tidsskrift *Times Higher Education Supple-*

ment (THES), der har lavet ranglisterne over forskningen på universiteter i hele verden, hvor man sammenligner dels fakulteterne dels universiteterne som sådan. Inden for hvert område er der opgjort en liste over de 100 bedste, og for universiteterne som helhed omfatter listen de øverste 200.

– Det er placeringer, vi har lov til at være stolte af, siger rektor Lauritz B. Holm-Nielsen fra Aarhus Universitet.

STADIG INGEN KVINDER PÅ REKTORPOST

Medmindre Roskilde Universitet vælger en kvinde som rektor, når universitetet i december skal ansætte ny rektor, er det udelukkende mænd, der bestrider posterne som rektorer på landets universiteter. Som følge af den nye universitetslov skal rektor ikke længere vælges af universiteternes ansatte, men ansættes af universiteternes bestyrelser, og på de første 11 ud af landets 12 universiteter er det kun mænd, der er blevet betroet den tillidsfulde post. Ifølge loven ansættes rektor for fem år ad gangen.

GRATIS BOG OM TYSKFAGETS UNIVERSITETS- HISTORIE

Afdeling for Tysk har udgivet *Tyskfaget ved Aarhus Universitet 1928-2004*, et historisk tilbageblik på et af de ældste fag ved Aarhus Universitet. Bogen berører faget fra flere sider fra videnskab til det sociale liv. Emner som instituttets fysiske rammer, undervisningen, de studerende, instituttets forskning og internationale samarbejde bliver husket.

Bogen udleveres gratis fra sekretariatet, men kan også rekvireres via mail: germbj@hum.au.dk, eller tlf. 89 42 63 03.

ET LYSLEVENDE KUNSTVÆRK

Arkitekt Jane Havshøj (forrest) og billedhugger og performancekunstner Kirsten Justesen i den lille glasmontre, der skal danne rammen om deres lyslevende kunstværk.

Varm og kold luft kombineret med den nyeste teknologi inden for selvlysende materialer bliver hovedbestanddelene i det nye kunstværk, der kommer til at pryde den vestlige glasgavl på Studenternes Hus ud mod Nordre Ringgade. Det nye kunstværk bliver indrammet af den toetagers glasramme, der med sin en meters bredde oprindeligt var tænkt som væksthus.

Arkitekt Jane Havshøj og kunstner Kirsten Justesen er udvalgt af Statens Kunstfond, der har skudt en million kroner i projektet, til at skabe et værk til stedet.

– Vi blev hurtigt enige om at skabe et kunstværk, der skifter ud-

tryk, så mødet med værket bliver en ny oplevelse hver gang, siger Kirsten Justesen.

Gulvet og loftet skal beklædes med en dyb-sort temperaturfølsom film, der afhængig af temperaturen vil changere i farver, og som en Rio Negro fra Amazonas omkranser det tidligere tropiske væksthus. De brede vinduessprosser forsynes med en lysledende folie, der lyser i forskellige nuancer om natten. På første sal op hænges et gardin vævet af forskellige lysreflekterende tråde, der ved påvirkning med ultraviolet lys vil oplyse vinduespartiet med et helt specielt grønt fluorescerende lys om natten.

ANDESBJERGENES PICASSO KOM FORBI

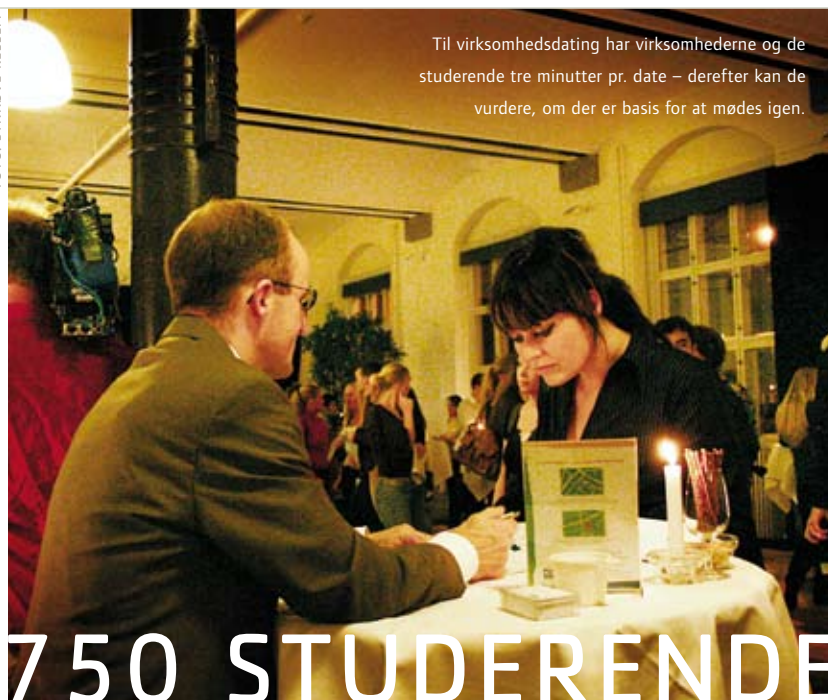
Et på alle måder storslået vægmaleri står tilbage efter den 67-årige bolivianske kunstner Alberton Medinas gæsteophold på universitetet. Her har Andesbjergenes Picasso, som han omtales, arbejdet på det værk, som nu pryder endevæggen på en tredjesal i Nobelparken hos Afdeling for Romansk. Værkets farver og billedrytme fortæller om Medinas tro på livet og glæden. Men bag den er ensomheden, lidelserne, protesten og oprøret, som han har oplevet den blandt minearbejderne i sin hjemby Oruro, der er en af verdens højest beliggende byer. De temaer indtager en central plads i hans værk, som det også fremgår af en aktuell udstilling i Nobelparkens sprogbibliotek, der slutter den 25. november. Samtidig har hans billeder et universelt udtryk, og Medina føler selv et kompositorisk slægtskab med Cobra-gruppen.

At Medina i det hele taget kom til Århus, skyldes en række lykkelige sammentræf, som tog sin begyndelse, da Ronnie Nielsen, studerende ved Latinamerikastudier, mødte ham på en studierejse i Bolivia og siden foreslog lektor Claudio Bogantes at få ham til byen. Den nu afgåede lektor har stået for arrangementet, der kom i stand efter en bevilling fra tidligere rektor Niels Chr. Sidenius, som fandt pengene på kontoen til udenlandske gæsteprofessorer. Under opholdet har Alberto Medina sideløbende holdt forelæsninger om sin kunst og om forholdet mellem kunst, historie og kultur i Latinamerika.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

FOTO: SYNØVE RESSE

Til virksomhedsdating har virksomhederne og de studerende tre minutter pr. date – derefter kan de vurdere, om der er basis for at mødes igen.

750 STUDERENDE HAR FÅET ERHVERVSKONTAKT

Projektzone.dk er blevet en stor succes. På et år har samarbejdet mellem Handelshøjskolen i Århus og Aarhus Universitet formidlet ca. 350 praktikpladser og 400 samarbejdsprojekter til studerende i Århus, viser en evaluering af Projektzone.dk. Gennem Projektzone.dk har ni ud af ti virksomheder desuden fået et mere positivt syn på akademisk arbejdskraft, og stort set alle virksomheder giver udtryk for, at de er tilfredse med de studerendes faglige kvalifikationer.

Et af Projektzone.dk's samarbejdsfremmende initiativer er virksomhedsdating, hvor studerende og virksomheder mødes til en uformel samtale, der varer tre minutter i hyggelige omgivelser i Studenterhus Århus.

Statskundskabsstuderende Ulla Hefsgaard var blandt de 70 studerende, der mødtes med 17 virksomheder ved den første omgang virksomhedsdating i maj. Hun ville gerne have et studenterjob, men fik i stedet en praktikplads på deltid, som nu tegner lovende for et fast job, når hun er færdig med universitetet.

Virksomhedsdating blev afholdt for anden gang i november, og op mod 150 studerende ønskede at deltage, men der var kun plads til 100. Blandt dem var en fjerdedel fra Aarhus Universitet.

Det er ærgerligt, at ikke flere AU-studerende ser de unikke muligheder ved at deltage i virksomhedsdating, siger Rasmus Jakobsen fra Projektzone.dk:

– Aldrig har så mange studerende mødt så mange potentielle arbejdsgivere og haft så mange jobinterview på en gang. I løbet af de sidste to måneder har vi haft besøg af statsministeren, borgmesteren i Århus, arbejdsløshedskasser og forretningskonsulenter, der alle er interesserede i at høre, hvad der lykkes i samarbejdet mellem erhvervsliv og universiteterne i Århus. Enkelte af de studerende kommer helt fra København og Odense for at være med i de par timer, arrangementet varer. Det siger lidt om, at virksomhedsdating er banebrydende, og at andre universiteter kan have glæde af at gøre noget tilsvarende.

MANGE STUDERENDE VILDE MED POKER

Interessen for at spille poker blandt landets studerende er så stor, at de har fået deres eget Danmarksmeesterskab (DM) i spillet. Mesterskabet blev afholdt for første gang i oktober, og op mod 1000 studerende, hovedsageligt mandlige, havde forinden forsøgt at kvalificere sig til DM via indledende runder på nettet. Kun de 42 bedste kunne få en plads ved det grønne spillebord i den afgørende runde, og blandt dem var syv studerende fra Aarhus Universitet.

Efter fem timers koncentreret kortspil tog Thomas Lindbjerg fra Copenhagen Business School det afgørende sidste stik mod Mads Panny fra Aarhus Universitet og vandt hovedpræmien på 10.000 kroner.

INGEN POKER UDEN PENGE

Poker er vundet frem de seneste tre-fire år, særligt i kraft af internettet, hvor der findes en lang række pokerturneringer både med og uden pengepræmier. DM-deltager, nanoteknologi-studerende Ole Risum Jakobsen foretrækker helt klart at spille om penge.

– Jeg ville ikke spille poker uden penge. Der skal være en konsekvens ved at bluffe. Ofte spiller vi kun for en halvtredser på en aften, og det løber ikke løbsk, siger han.

For alle syv AU-studerende, der deltog i DM'et i poker, er poker en overskudsforretning.

STÆRKT VANEDANNENDE

Ikke alle nøjes med at spille for en halvtredser i ny og næ. Ifølge Center for Ludomani er antallet af poker-ludomaner nærmest eksploderet efter udbredelsen af internetspillene, og det overrasker

ikke centrets afdelingsleder i København, Benedikte Ejlers:

– Normalt går det flere år, før folk finder ud af, at de er afhængige, men med poker går det bare stærkt. Poker er et langt farligere spil end andre, fordi det er et meget hurtigt spil. En hånd er spillet

på 40 sekunder, og så ved du, om du har vundet eller tabt. Rigtig mange er startet med at vinde og tænker: Er det så nemt at tjene penge?

LÆS MERE OM POKER PÅ
WWW.AU.DK/AUGUSTUS

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

UNGE UNDERSØGER AARHUS UNIVERSITET

Gymnasie- og folkeskoleelever har ivrigt undersøgt Aarhus Universitet i løbet af efteråret. 40 gymnasieelever brugte efterårsferien på at nærstudere fysikforskningen, og ugen efter (uge 43) havde Det Naturvidenskabelige Fakultet givet grønt lys for, at næsten 200 folkeskoleelever kom i erhvervspraktik på fakultetets forskellige fag.

– Det er universitetet i pixi-udgave. Vi viser dem, hvad det vil sige både at

være studerende, hvad de enkelte fag indebærer, og hvad forskerne laver, siger institutleder Johan P. Hansen fra Institut for Matematiske Fag.

I uge 44 var der så nyt rykind. Mere end 750 gymnasieelever tog imod tilbuddet om at komme i studiepraktik på universitetet. I tre dage fulgte de undervisningen i fag, som de overvejer at læse efter gymnasiet.

De mange folkeskole- og gymnasieelever, der har besøgt Aarhus Universitet i efteråret, har været meget begejstrede for at komme tæt på forskningen.

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

AFTALE OM HUMANISTISKE MIKROFAG

Landets humanistiske dekaner og Videnskabsministeriet har indgået en ny femårig aftale om fordelingen af de såkaldte småfag, det vil sige pligten til at udbyde undervisning i de mindste fag. Aarhus Universitet skal fremover stå for undervisning i brasiliansk, nyindisk, tjekkisk, serbokroatisk og ungarsk, medens Københavns Universitet bl.a. skal tilbyde undervisning i polsk, bulgarsk, oldindisk, portugisisk og finsk. Klassisk arkæologi skal udbydes både i Århus og København, medens klassiske sprog (klassisk filologi) ud over de to gamle universiteter også skal udbydes på Syddansk Universitet.

ØSTASIATISK NETVÆRK

70 studerende og kandidater fra japansk, kinesisk og østasien-områdestudier på Aarhus Universitet har dannet deres eget Østasiatisk Netværk Århus for at skabe et mødested mellem universitet og erhvervsliv.

– Der er ufattelig mange arbejdspladser, hvor Asien spiller en central rolle, men der er stor forskel på, om man vil arbejde med flygtningeintegration eller starte egen fabrik i Shanghai, fortæller initiativtager Jesper Zeuthen, hvorfor der både var perleimportører, sprogundervisere, salgsstrateger og oldtidsforskere med på netværkets første møde. Yderligere oplysninger: zeuten@gmx.at eller tlf. 26 83 29 05

Aarhus Universitet har sammen med Danmarks Journalisthøjskole udbudt en international Erasmus Mundus Master-grad i Journalism and Media within Globalisation.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

INTERNATIONAL JOURNALISTISK

SUCCES

De kommer fra Aserbajdsjan, Kirgisistan, Pakistan, Zimbabwe, Haiti og Kina – og fra 14 andre lande. De 30 optagne på det nyetablerede Center for Journalistiske Universitetsuddannelsers første uddannelse kommer fra hele kloden. Første semester på vej til en Erasmus Mundus Master-grad i Journalism and Media within Globalisation: The European Perspective tilbringes i Århus, hvorefter turen går til

Amsterdam. Det ny center er et samarbejde mellem Det Humanistiske Fakultet og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet på Aarhus Universitet og Danmarks Journalisthøjskole.

Det europæiske uddannelsesprogram, Erasmus Mundus, der har eksisteret i tre år, er skabt for at fremme mobilitets- og udviklingssamarbejdet med ikke-europæiske partnere.

KURSER TIL LANDETS STØRSTE

Projekt "Humanistisk Kursusvirksomhed", der tilbyder skræddersyede kurser i f.eks. globalisering og kulturforståelse til virksomheder, er klar til at lancere de første kurser med fokus på bl.a. Tjekket og Kina. Danske Bank, Carlsberg og B&O er blandt de første kunder. Yderligere oplysninger: Anna Bak Larsen, tlf. 8942 1246, e-mail: abl@hum.au.dk

ASTRONAUT- KANDIDAT FRA AU

Danmarks Rumcenter kunne den 30. november præsentere de endelige tre astronautkandidater, som Danmark vil indstille til en plads i det europæiske rumsamarbejde, ESA. Blandt de tre kandidater er den 29-årige ph.d. Ronnie Vang fra Aarhus Universitet.

Danmark har ikke hidtil været repræsenteret i det europæiske astronautkorps, og det er nu op til ESA at vurdere, om en eller flere af de tre udvalgte kandidater skal optages i korpset. De tre danske astronaut-bud er nøje udvalgt ud fra et ansøgerfelt på i alt 266 personer.

EFTERLYSNING!

En indtil videre identitetsløs mand er fundet på et loft i de gule bygninger i nordøst-hjørnet på Aarhus Universitet. Den mere end almindeligt velklædte herre i sin gyldne ramme dukkede frem under en oprydning. Tekniker Steffen Christiansen fra Antikmuseet så billedet og fandt det skammeligt, at det bare stod der på loftet, så han tog det med. Om ikke andet kunne det være sjovt at finde ud af, hvem manden på billedet var, tænkte han, men det skulle vise sig at være sværere end som så at finde svaret på det spørgsmål. Manden på billedet er selvsagt ikke i stand til at opgive hverken navn eller tilknytning til universitetet, og maleriet giver ingen hints i forhold til, hvem han måtte være.

Kunsthistorikere anslår, at han er malet engang i 30'erne, 40'erne eller 50'erne, og maleriet er signeret med initialerne SB. Der kunne være tale om Århus-maleren Søren Bentsen. Han døde i 60'erne, så tidsmæssigt kunne det passe,

og han skulle efter sigende også have malet portrætter.

Nysgerrigheden begynder at nage. Hvem kan det være? En rig velgører? En mindeværdig professor? Eller er det i virkeligheden den forsvundne fuldmægtig?

Et helt fjerde bud kunne være en far til en universitetsansat med et betragteligt faderkompleks – men ok, så var det komplekser heller ikke større, end at maleriet af faderen endte på loftet.

Steffen Christiansen har spurgt folk, som han mener har været på universitetet i noget nær en menneskealder, og indtil videre har det ikke bragt ham på sporet af mandens identitet. Efter opfordring kontaktede han Palle Lykke

Dette måske mere end 50 år gamle maleri er dukket op på et loft på Aarhus Universitet. Nu er spørgsmålet så – hvem er han?

fra Universitetshistorisk Udvalg, for hvis nogen er universitetets hukommelse i systematisk form, så er det Palle Lykke. Men også han måtte kapitulere.

Nu går *AU-gustus* ind i sagen i håbet om, at læserne kan være behjælpelige. Enhver oplysning er velkommen. Redaktionen kan kontaktes på: tlf. 8942 2335, e-mail: scv@adm.au.dk

STUDERENDE VIL VÆRE LOKALPOLITIKERE

I dagene efter valget konkluderede medierne, at de midaldrende og erfarne politikere havde sat sig på by- og regionsråd. Men kigger man nøjere på sejrsherrerne, er der også unge blandt dem, og en del af dem studerer på Aarhus Universitet.

Det er især statskundskabsstudiet, der fostrer lokalpolitikere – samme tendens sås i øvrigt til folketingsvalget, og Socialdemokraterne synes i særlig grad at dele meninger med de studerende.

F.eks. er statskundskabsstuderende Anders Kühnau netop valgt for S til regionsrådet i den nye region Midtjylland. En an-

den parti- og fagkombination gav dog også valg: historiestuderende Jonas Dahl skal repræsentere SF-vælgere i regionsrådet.

Fire ud af 13 nyvalgte socialdemokratiske medlemmer af Århus Byråd er også studerende: Jacob B. Johansen (statskundskab), Tatiana Sørensen (jura), Claus Thomasbjerg (statskundskab) og Kristian Würtz (statskundskab). Det andet store parti i byrådet, Venstre, fik jurastuderende Laura Hay ind.

De studerendes interesse for politik kan sågar mærkes i Randers, hvor statskundskabsstuderende Maja Panduro opnåede valg for Socialdemokraterne.

NY BOG OM KRIG

Satsningsområdet "Etik, Ret & Religion", der hører hjemme på Det Teologiske Fakultet, afholdt sidste år en konference om retfærdig krig. Bidragene fra konferencen er nu udkommet og desværre endnu mere aktuelle, end da konferencen blev holdt. Bogen fokuserer på den legitimering af den voldsanvendelse, der finder sted i spændingsfeltet mellem religion og politik. Artiklerne belyser, hvordan 'krigsproblemet' udfoldes og varetages i såvel katolsk som protestantisk kristendom, i islam, i international ret og i moderne samfundsvidenskab.

KRIG – dens legitimitet i religion og politik
red. Bo Kristian Holm
Forlag Anis: 164 sider, 179 kr.

NYE BØGER OM RELIGIØS PLURALISME

Et af de mest omtalte projekter fra Center for Multireligiøse Studier ved Aarhus Universitet er Det danske pluralismeprojekt. Det skal kortlægge den religiøse mangfoldighed i Danmark samt analysere de forvandlinger, religioner undergår, når de flytter sig. Projektet startede med at beskrive de ca. 75 religiøse grupper, der findes i Århus.

Viggo Mortensen har udgivet bogen *Kristendommen under forvandling. Pluralismen som udfordring til teologi og kirke*. 251 sider, 199 kr. ekskl. forsendelse.

Denne bog har vakt en del diskussion. Derfor er der nu blevet samlet og udgivet i en opfølgingsbog: *Er kristendommen under forvandling? Debat om kirken og det multireligiøse samfund*: 113 sider, 50 kr., ekskl. forsendelse.

De to bøger af Viggo Mortensen kan købes gennem forlaget til en samlet pris på 200 kr. ekskl. forsendelse.

Endelig er netop udkommet bogen om de nye religiøse bevægelser af Rene Dybdahl Pedersen med titlen *I lysets tjeneste*: 290 sider, specialpris til *AU-gustus* læsere 150,00 kr. ekskl. forsendelse.

Bøgerne om religiøs pluralisme er udgivet af forlaget Univers: www.forlagetunivers.dk, tlf. 86 27 87 75

NESTOR

– NY FORENING FOR SENIORER

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

Prorektor, professor Katherine Richardson bød velkommen til det stiftende møde for en seniorklub, som der viste sig at være overvældende interesse for.

Væggene truede med at revne, da seniorer fra Aarhus Universitet mødtes for at stifte deres egen klub. Der blev bare ved og ved med at komme folk, men hvor der er hjerterum, er der som bekendt også plads, så med god vilje og ditto humør blev der en siddeplads og en kaffekop til alle. Dermed kunne seniorklubben Nestor ved Aarhus Universitet officielt erklæres for stiftet.

Begivenheden fandt sted onsdag den 9. november. Prorektor Katherine Richardson bød velkommen og annoncerede, at hun allerede glædede sig til at blive medlem! Eftersom den nedre aldersgrænse er fastsat strengt til 60 år, er der endnu nogle år til. I mellemtiden lovede hun at gøre sit bedste for, at forholdene for det nye kontaktforum vil blive lagt godt til rette. På en humoristisk måde fik hun dog formidlet, at støtten nok ville blive mere moralsk end økonomisk.

I salen sad VIP'er og TAP'er side om side – fordelingen var ca. 50-50, og

kønsfordelingen så ud til at være lige så velbalanceret. Nogle er allerede pensionister, mens andre stadig har fuldtidsjob. Det stiftende møde gik med at godkende navn og vedtægter samt med at vælge en bestyrelse, som foreløbig skal virke for et halvt år. Ikke overraskende faldt valget på ildsjælene bag seniorklub-initiativet, så bestyrelsen bliver den samme som initiativgruppen: Karl Pedersen, Birger Kaiser, Margit Ankerstjerne, Elin Tverskov og Ken Geer. Knud Erik Sabroe og Helga Lund blev valgt som suppleanter og Finn Petersen som revisor.

Bestyrelsens hovedopgave bliver at få klubben i gang og at sætte kursen for det videre arbejde. Om et halvt år holdes en ny generalforsamling, hvor der skal vælges en permanent bestyrelse.

Yderligere oplysninger om Nestor: Birger Kaiser, tlf. 8942 5413, e-mail: nestor@au.dk. Fra den 1. februar kan man følge med i Nestors aktiviteter på hjemmesiden: www.nestor.au.dk

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

HUMANIORA OG SKAL STYRKE ERHVERVSLIVET

Politikerne har erkendt, at der er andet end kolber og kitler, der skaber fremtidens vækst og beskæftigelse. Med 78 mio. kr. fordelt over tre år til forskningsprogrammet "Hot spots inkl. nye produktionsformer" får den erhvervsrettede del af humanistisk og samfundsvidenskabelig forskning en saltvandsindspejting.

De 78 mio. kr. er resultatet af det forskningspolitiske forlig om ud-

delingen af de 855 mio. kroner fra salget af umts-licenserne og kommer oven på rapporten *Det innovative humaniora og samfundsvidenskab*. Rapporten udkom i august og var et oplæg til en forskningspolitisk handlingsplan bestilt af Videnskabsministeriet.

Rapporten anbefaler fire områder, hvor mødet mellem humanitisk og samfundsvidenskabelig viden og erhvervsliv skønnes at være sær-

FILOSOFI I SPAREKASSEN

Kan man drive en bank alene på et sæt værdier? I Middelfart Sparekasse er reglerne afskaffet. Til gengæld har sparekassen ansat en filosof, der skal give sparring til ledelsen og lære medarbejderne at filosofere. Virksomhederne kan bruge humanisters faglige kompetencer, mener både filosofen og bankdirektøren.

Han ligner ikke en mand med forstand på bankforretninger, som han står der foran "Kulturøen" ved havnen i Middelfart iført en orange træningsjakke, lærredsbukser med moderigtig hængerøv og med en frisure, der tydeligvis ikke er sat med en stålklam. Og det har han sådan set heller ikke, den 33-årige mag.art. i filosofi fra Aarhus Universitet Christian Hansen. I hvert fald ikke, hvis man med bankforretninger mener noget med indlån, udlån og evnen til konstant at finde på nye gebyrer.

Til gengæld har han forstand på værdibaseret ledelse, selvorganisering og ikke mindst på filosofisk refleksion, og netop den kombination har i dag skaffet ham ind i bankverdenen som erhvervspsh.d.-studerende i Middelfart Sparekasse.

Sparekassen, med afdelinger i flere østjyske byer, har været Danmarks utraditionelle bank de sidste små 15 år. Længe før de fleste andre virksomheder havde hørt om værdibaseret ledelse og var begyndt at snakke om "vision" og "mission", besluttede den fynske sparekasse, at man ville have en virksomhed uden en masse politikker og regelstyring. Bankverdenen er traditionelt uhyre regelstyret, men i Middelfart Sparekasse skulle det være anderledes. Her var mottoet selvorganisering og selvledelse baseret på værdier.

– I dag har vi ikke en nedskreven politik eller forretningsgang, som vi følger. Vores medarbejdere kan ikke slå op, at hvis en kunde har så meget i indlån, så meget i udlån og så meget i depot, så skal vedkommende betale så meget

i rente. For vi mener ikke, man kan give et ens svar til to forskellige kunder, siger underdirektør i Middelfart Sparekasse Knud Herbert Sørensen.

MANGE ARBEJDSOPGAVER

Netop den filosofi har i dag ført Knud Herbert Sørensen og Christian Hansen i armene på hinanden. I en virksomhed, hvor man ikke har alle svarene skrevet ned i form af regler og politikker, men hvor der er tusind spørgsmål at tage fat på, en virksomhed, hvor man tør argumentere og diskutere, inden man konkluderer, og hvor medarbejderne skal være særdeles selvstændige, selvledende og beslutningsdygtige, kan der være god grund til at ansætte kreative hjerner, der kan være med til at udvikle virksomheden.

SAMFUNDSDVIDENSKAB

ligt perspektivrigt og kunne skabe ny viden: 1. Markedsforståelse og brugerrevet innovation. 2. Den globale virkelighed. 3. Innovation og kreativitet. 4 Oplevelsesøkonomi. Det er de fire områder, der nu får gavn af de ekstra penge.

Der var ingen repræsentanter fra Aarhus Universitet i arbejdsgruppen bag rapporten, men hverken dekan Tom Latrup-Pedersen fra Det

Samfundsvidenskabelige Fakultet eller dekan Bodil Due fra Det Humanistiske Fakultet har tænkt sig at se passivt til, når første rate af umts-midlerne udbydes i det nye år.

– Vi er stærke på de innovative og kreative områder med film, medie, musik, kunst og design og inden for oplevelsesøkonomi med uddannelser i begivenhedskultur og museologi, siger Bodil Due blandt andet.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Christian Hansen, der er erhvervs-ph.d. i Middelfart Sparekasse, skal give sparring til direktionen og lære medarbejderne at bruge filosofien i hverdagen.

Det har været en kæmpegevinst for Middelfart Sparekasse at få en ph.d. med en filosofisk baggrund, siger direktør Knud Herbert Sørensen.

I begyndelsen var det Christian Hansens specifikke projekt om selvorganisering, sparekassen faldt for, og på hans initiativ oprettede man et nyt videnscenter, Center for Selvorganisering, hvor han selv fungerer som udviklingschef. Men arbejdsopgaverne har hurtigt grebet om sig, og i dag fungerer den utraditionelle bankmand bl.a. også som sparingspartner for direktionen og står bag et filosofisk pilotprojekt, der skal lære medarbejderne, hvad de kan bruge filosofisk refleksion til i deres hverdag i sparekassen.

– Udgangspunktet er, at filosofi er meget mere end et skolefag. Det er en praksis, en måde at tænke på, som folk kan have glæde af, når de sidder med hverdagens jordnære problemstillinger, siger Christian Hansen.

FILOSOFI I PRAKSIS

Hans vej til bankverdenen begyndte pudsigt nok, da han under filosofistudiet på Aarhus Universitet selv kom i tvivl om, hvorvidt filosofi var andet end et skolefag, hvor man gennemgik værker af filosofiske tænkere.

– Da jeg begyndte at læse filosofi, havde jeg en forestilling om, at filosofien også var relevant for folk på arbejdsmarkedet uden for universitetet – at den kunne bruges til noget i praksis. Men jeg syntes, det var svært at lave en kobling mellem den filosofi, jeg mødte, og folks livsverden i almindelighed. Jeg fandt ud af, at det var, fordi jeg ikke selv vidste, hvad filosofi egentlig var, forklarer Christian Hansen.

Øjenåbneren kom, da han på et tidspunkt under studiet blev underviser på Testrup Højskole.

– Folk på højskolen ville ikke nøjes med at høre om de gamle filosoffer. De ville hellere diskutere de filosofiske spørgsmål, der var på spil i deres egen hverdag. De ville selv lære at reflektere filosofisk, og det gjorde mig interesseret i at undersøge filosofi som en dialogisk praksis i modsætning til filosofi som et undervisningsfag, fortæller Christian Hansen.

Det førte i første omgang til en magisterafhandling og siden bogen *Filosofien i hverdagen*, hvor han giver sit bud på tre centrale spørgsmål: Hvad handler filosofien om? Hvordan filosoferer man? Hvorfor skulle man i det hele taget filosofere?

Via sin vejleder på Afdeling for Filosofi fik Christian Hansen kontakt til Handelshøjskolen afdeling for organisation og ledelse.

– Inden for al organisation og ledelse er der et hav af filosofiske problemstillinger, så jeg kunne næsten ikke finde et bedre sted at være. Jeg fik hurtigt interesse for værdibaseret ledelse og selvorganisering og de fordele og begrænsninger, det har i forhold til regelstyring med mange detaljerede arbejds-gange, fortæller Christian Hansen.

Det var præcis de problemstillinger, man gik og rodede med i Middelfart Sparekasse, og vupti var den forbindelse også skabt.

HVAD ER EN GOD OPLEVELSE?

Begge parter er enige om, at samarbejdet allerede har kastet meget af sig.

– Vi tog Christian ind, fordi han havde et spændende projekt om selvorganisering. Det passer godt ind i forhold til den udvikling, vi er i gang med i banken. At han så samtidig har en baggrund inden for filosofi, mener jeg har været en kæmpe sidegevinst. Når han er med til ledelsesmøderne eller snakker med medarbejderne, har han altid en anden vinkel på tingene end vi, der er bankuddannede. Hans indspark er med til at gøre vores verden større, siger Knud Herbert Sørensen.

Christian Hansen peger på, at der er masser af filosofiske problemstillinger i en bankrådgivers hverdag.

– Middelfart Sparekasse er en værdibaseret virksomhed. Medarbejderne ved godt, hvad det handler om, men en dag var der en, der

spurgte: “Hvad vil det egentlig sige, at noget har værdi?” Det er et filosofisk spørgsmål, hvor vi så begyndte at diskutere begrebet værdi. Sparekassen har også et mål om at give kunderne “gode oplevelser”. Men hvad vil det sige? Og er der måske principielt forskellige måder at give kunderne gode oplevelser på? En anden dag var der en af bankrådgiverne, der sagde til mig, at han ofte havde kunder, der beskrev sig selv som “den forsigtige type”. Man kan fornemme, at de godt kunne mene noget forskelligt med det, så han havde brug for nogle flere kategorier til at forstå, hvad det vil sige at være forsigtig, fortæller Christian Hansen.

SPECIFIKKE KOMPETENCER

Som erhvervsph.d.-studerende er Christian Hansen ikke en “almindelig” medarbejder i sparekassen. Sparekassen har købt et forskningsprojekt og ikke en projektmedarbejder.

– Jeg er bestemt ikke ansat til at fortælle ledelsen i Middelfart Sparekasse, hvad den gerne vil høre. Jeg er her som en fuldstændig fri agent, der kan koble mig på de opgaver, jeg synes er relevante. Banken har vel en forventning om, at det er måden at få det bedste ud af mig og projektet på, siger Christian Hansen, der bruger ca. halvdelen af tiden i sparekassen og den anden halvdel på Handelshøjskolen i Århus.

I det hele taget har hans møde med bankverdenen været meget positivt.

– Det er jo fantastisk at få friheden til at beskæftige sig med sine specifikke filosofiske kompetencer i en virksomhed. Der har været talt meget om, at humanister skal bruge deres generelle humanistiske kompetencer for at få et ben indenfor i erhvervslivet. Jeg tror tværtimod, at de humanister, der virkelig kommer til at bidrage med innovation og kreativitet i virksomhederne, er dem, der forstår at bruge deres specifikke faglige kvalifikationer til fordel for virksomheden. Men det kræver selvfølgelig, at de allerede i studietiden tænker over og får afprøvet, hvad de kan bidrage med i en erhvervsvirksomhed, siger Christian Hansen.

FIND DEN KREATIVE MUSKEL

Det er som at lære at cykle. Du skal mærke den i kroppen. Den usikkerhed, der opstår, når du virkelig vover dig ud i ingenmandsland. Der, hvor du tænker "Kommer der nu også noget ud af det her?" Så kommer den. Den kreativitet, alle taler om som vejen til job, nye arbejdspladser, penge og global førerposition uden at sætte ord på, hvad det er for en størrelse, vi nu lige taler om.

Kreativitet er at få nye perspektiver på det, du i forvejen ved, lyder buddet fra en, der ved noget om den ombejlede egenskab. Liselotte Lyngsø er ekspert i innovation og fremtidsforskning og arbejder i firmaet Future Navigator med fremtidsbaseret idéudvikling. Hun tror på, vi alle grundlæggende har en kreativ muskel.

– Den er ikke forbeholdt en elite. Men vi står med en hel generation, der skal træne den muskel op. Frem for at løse problemer, når vi ser dem, skal vi fremover gætte problemer, før de opstår.

– *Så alle kan lære at være kreative?*

– Ja. Det er et spørgsmål om at øve og øve ved at vove sig ud i et eksperiment ingenmandsland. Det er ubehageligt den første gang, fordi du ikke har en problemstilling og ikke ved, hvad du finder i den anden ende. Men har du først fundet en skat eller to, har du mod på at gøre det igen og igen, siger Liselotte Lyngsø og peger på, at fraværet af en klar facitliste kendetegner netop samfundsvidenskabelige og humanistiske fag.

– *Det stiller krav til arbejds- og studieformer?*

– Nogle har selvfølgelig talentet, men i praksis opstår kreativitet af diversitet. Derfor er nogle af de mest kreative steder f.eks. havnebyer, hvor forskellige kulturer og perspektiver har mødes. Skal man have gang i det

mange blinde vinkler ved at dele viden og udveksle erfaring med folk med en helt anden akademisk baggrund, fastslår Liselotte Lyngsø, der selv har en uddannelse fra Oxford University, hvor campussystemet gjorde det muligt også at snuse til andre fag.

– Men kreativitet uden handling er som en gyllemaskine, der bare står stille og spreder. Det kræver innovation at komme ud over rampen, siger hun om sine erfaringer efter en periode hos IKEA, hvor hun arbejdede med globale scenarier.

– Viden har i lang tid paralyseret samfundet. Men det gælder om at lukke gabet mellem knowing og doing. Når man tænker på, hvor hurtigt forandringer indtræder, og hvor vigtigt det er at prøve ting af i praksis, skulle universiteter og erhvervsliv samarbejde meget mere. Man skulle gerne tænke innovation og kreativitet som en selvfølge, når man siger universitet.

kreative, er det godt at arbejde på tværs af faggrænser. Man får øje på utroligt

I MORRØEN

ER DER ATTER EN DAG

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Trangen til frivilligt at udsætte handlinger, man har til hensigt at udføre, er et stærkt stigende problem i den vestlige verden. Især blandt universitetsstuderende.

Procrastination – den kroniske trang til at lave overspringshandling og udsætte opgaver – er et stigende problem i den vestlige verden. Det viser ny forskning, som også peger på, at fænomenet er langt mere udbredt blandt universitetsstuderende end blandt befolkningen som helhed.

Just do it lyder det kendte slogan i Nike-reklamerne.

Men netop det, at få det gjort, har mange af os umanerligt svært ved – med eller uden Nike-sneakers på fødderne. Det er, som om der er alle grunde i verden til at gå i gang med endnu en overspringshandling, tjekke e-mail, sende sms, vande blomster eller gå en tur med hunden, i stedet for at få lavet den opgave, der er vigtigst lige nu.

De seneste års forskning i *procrastination*, som det hedder på engelsk, når man frivilligt udsætter handlinger, man har til hensigt at udføre, tyder på, at problemet er voksende. I 1978 viste en undersøgelse, at 15 procent af befolkningen i USA og Canada var moderate *procrastinators*. I dag er tallet nærmere 50 procent af befolkningen. Og blandt gymnasieelever og universitetsstuderende pegede undersøgelser fremlagt på en forskningskonference på Roehampton University i den forløbne sommer på, at tallet ligger mellem 70 og 90 procent. Af dem angiver ca. 25 procent, at deres trang til at udsætte stresser dem alvorligt, og at det går ud over karaktererne.

En lang række universiteter i England og USA har oprettet centre og kurser med det formål at rådgive og hjælpe stu-

derende med kronisk udsættelsestrang. Det sker blandt andet på universitetet i Leeds, der har ansat en psykolog, som to gange om året afholder kursus i, hvordan man undgår at udsætte og lærer at komme i gang. Kurserne er altid overtegnede på forhånd, men – tro mod deres lidelse – dukker sjældent mere end halvdelen op ved kursernes begyndelse. Der er altid en grund til at udsætte lidt mere ...

ET HISTORISK FÆNOMEN

Og det har der faktisk været siden menneskeheden rejste sig op og begyndte at gå på to ben, mener ph.d. og lektor Piers Steel fra Haskayne School of Business i Calgary i Canada.

– Evolutionsbiologisk er vi disponeret for at søge hurtige belønninger og undgå umiddelbare farer. Da livet kun handlede om at finde føde og formere sig, gav det fuldt ud mening. Men i dag lever vi i en high tech-tidsalder, hvor mål og deadlines som regel er mere langsigtede, og det samme er belønningen for at nå dem. Samtidig er mængden af ting, der kan distrahere os – bare tænk på fjernsynet og internettet – eksploderet, siger Piers Steel, som *AU-gustus* har talt med.

Piers Steel er en af verdens førende forskere i fænomenet *procrastination*.

Han har gennemgået næsten 700 forskningsartikler om emnet inden for psykologi, økonomi, filosofi og sociologi og kigget på historiske dokumenter, der går 3000 år tilbage. Hans konklusion er klar: Menneskets hang til at udsætte vigtige gøremål har været kendt og fordømt – især i den vestlige kultur – siden tidernes morgen.

Med den moderne psykologiske videnskab har vi fået en lang række forklaringer på, hvorfor vi ikke kan lade være med at udsætte vigtige opgaver, selv om vi ved, at det skader os på længere sigt. De dækker over alt fra overdreven perfektionisme til angst for succes eller fiasko, koncentrationsbesvær, impulsivitet, lavt selvværd, oprør mod autoriteter og depression.

Ifølge Piers Steel viser undersøgelser også, at mænd lettere lader sig friste til at udsætte en opgave end kvinder, og at unge er langt mere udsatte for udsættelse end ældre. Desuden tyder flere undersøgelser på, at skrivearbejde er noget af det, vi allerhelst lader os friste væk fra.

– Selv forfattere fortæller om, at det fylder dem med frygt at skulle skrive. Det handler om, at vi helst undgår det, der er svært, og det er svært at skrive. Vi eks-

nerer os selv i ekstrem grad, når vi skriver, og derfor søger vi tilflugt i utallige overspringshandlinger, siger Piers Steel.

UDSAT FOR UDSÆTTELSE

Her ligger med andre ord kimen til et stort problem for universiteterne, hvor unge i en årrække "lever af" netop det at skrive opgaver.

– Som universitetsstuderende skal man for første gang i livet til at forholde sig til helt igennem "ureguleret" tid. Man er flyttet hjemmefra, overvågningen fra forældre og skole er væk, og man skal til at lære selvkontrol og -disciplin. Samtidig føles friheden ubegrænset, og fristelserne er utallige. Og så skal man altså til at skrive opgaver med relativt lange deadlines. Det er lidt problematisk, siger Piers Steel.

På studenterrådgivningen ved Københavns Universitet (KU) får man mange henvendelser fra studerende, der er plagede af deres tilbøjelighed til at udsætte.

– Det er typisk omkring specialeskrivningen, studerende henvender sig, siger psykolog Trine Fredtoft fra studenterrådgivningen på KU.

Hun har været med til at skrive pjecen *Udsætter du dig for udsættelse?*, hvor der er gode råd til studerende og andre, der lidt for let lader sig friste af en overspringshandling.

– Der er mange grunde til, at nogle bare udsætter og udsætter. Overdreven perfektionisme og angsten for at blive færdig og måske komme ud til arbejdsløshed er to væsentlige årsager. Der er heller ingen tvivl om, at en del har det svært med lange deadlines. Nogle vælger at skifte til IT-universitetet eller til en mellemlang videregående uddannelse, hvor deadlines typisk er kortere, skema-belastningen større, og hvor der er mere klasseundervisning. For mange er det en enorm belastning altid at skulle vælge og være ansvarlige over for valget. Vi oplever også, at udenlandske studerende i Danmark bliver pløkforsvirrede over at skulle vælge for eksempel eksamensform, siger Trine Fredtoft.

HVAD KAN UNIVERSITETERNE GØRE?

Spørgsmål er, hvad universiteterne selv kan gøre for at mindske problemet. For at der er et stort problem blandt studerende, tyder ikke mindst de lange studietider på mange uddannelser på.

Trine Fredtoft fra studenterrådgivningen på KU anbefaler flere korte deadlines.

– Det kan være en lettelse for mange studerende, at det er ydre omstændigheder ved studiet, der stresser. For mange er det meget svært selv at styre intensiteten i studiet. Men det skal selvfølgelig heller ikke blive for

gymnasieagtigt. Det er en svær balance, indrømmer hun.

Det Naturvidenskabelige Fakultet på Aarhus Universitet indførte for et par år siden en kvarters-ordning som erstatning for semester-ordningen. Dermed er studiet blevet delt op i mindre bidder med flere eksamener. Flere institutter har også indført eller er på vej til at indføre specialekontrakter, hvor specialet skal afleveres på en bestemt dato. Piers Steel kalder det for gode initiativer.

– Tid er en afgørende faktor. Jo længere vi må vente på belønningen, jo mere tilbøjelige er vi til at udsætte en opgave. Det taler for flere små opgaver og korte deadlines. Det er også meget vigtigt, at læsepladsforholdene på et universitet er gode. Mængden af distraherende elementer er mindre på et bibliotek, end hvis man sidder derhjemme, siger han og understreger, at der også er mere avancerede faktorer på spil.

– For eksempel spiller værdien af udbyttet af en handling en stor rolle for vores motivation. Handlingen skal give mening for os. Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at studerende hele tiden ser en mening med at læse, gå til eksamener og tage en uddannelse. At det er vejen til et bedre og rigere liv. På den anden side var vi ikke mennesker, hvis der aldrig var et spring mellem vores hensigter og vores handlinger.

LINK: PIERS STEEL DRIVER EN OMFATTEDE WEBSITE OM *PROCRASTINATION*, WWW.PROCRASTINUS.COM, HVOR MAN BLANDT ANDET KAN TESTE SIG SELV OG SE, OM MAN ER I "RISIKOGRUPPEN".

Spar 500 kr.
*Køb bind 1-4
samlet!*

BIND 1

Fra Middelalder
til den Nye Videnskab
1000-1730
*Af Helge Kragh
med bidrag af andre forfattere*

BIND 2

Natur, Nytte og Ånd
1730-1850
*Af Helge Kragh
med bidrag af andre forfattere*

BIND 3

Lys over Landet
1850-1920
Redigeret af Peter C. Kjærgaard

BIND 4

Viden uden Grænser
1920-1970
*Redigeret af Henry Nielsen og
Kristian Hvidtfelt Nielsen*

Hvert bind ca. 500 sider,
gennemillustreret, indbundet
format 17,3 x 25 cm

Bind 1 og 2 er udkommet,
bind 3 og 4 udkommer
i foråret 2006

Aarhus Universitetsforlag
Langelandsgade 177
8200 Århus N
Tlf. 89 42 53 70
Fax 89 42 53 80
unipress@au.dk
www.unipress.dk

Dansk Naturvidenskabs Historie

BIND 1-4

*Redigeret af Helge Kragh, Peter C. Kjærgaard,
Henry Nielsen og Kristian Hvidtfelt Nielsen*

I fire store og gennemillustrerede bind beskriver Dansk Naturvidenskabs Historie den natur- og lægevidenskabelige forskning fra vikingetiden til i dag.

Danske verdensberømtheder som Tycho Brahe, H.C. Ørsted og Niels Bohr får deres berettigede plads gennem en grundig behandling af deres opdagelser, der forandrede vores opfattelse af virkeligheden og gav os redskaber til at ændre den. Men de hundredvis af forskere, der med mere beskedne bidrag til den videnskabelige udvikling har præget det naturvidenskabelige miljø gennem de seneste 1000 år, glemmes ikke.

Gennem alle fire bind lægges der vægt på at se forskningen og de ofte kontroversielle resultater i deres tætte samspil med de politiske magthavere og religiøse autoriteter, med undervisningssystemet og ikke mindst de bredere kulturelle strømninger i ind- og udland.

Med dette værk placeres naturvidenskaben i Danmark for første gang som en afgørende del af nationens kultur- og socialhistorie.

Bestillingskuponen sendes eller faxes til forlaget

Ja tak, jeg bestiller hermed

__ Dansk Naturvidenskabs Historie, Bind 1-4, for 1.500 kr. samlet
__ bind __ til en pris á 500 kr. pr. bind

Navn _____

Adresse _____

NB. Priserne er uden forsendelse.

Spar forsendelsesomkostningerne! Bestil bøgerne og afhent dem selv på vores kontor.

Vi har åbent hverdage mellem kl. 10 og 15.

DEN LANGE

REJSE

– er titlen på en imponerende, 14 meter lang billedvævning af Asger Jorn og Pierre Wemaëre udstillet på Silkeborg Kunstmuseum. Men titlen passer også på mag.art. Karen Friis Hansen, der efter et utal af studenterjob på forskellige kunstmuseer og en ni år lang rejse i kunsthistorien nu er blevet inspektør på netop Asger Jorns museum i Silkeborg.

– Jeg har fået et rent ønskejob her på Silkeborg Kunstmuseum – det er utroligt spændende, siger en entusiastisk Karen Friis Hansen, der gerne deler ud af den store viden, hun efterhånden har tilegnet sig ved at gå på jagt i det store arkivma-

Karen Friis Hansen tiltrådte i foråret som inspektør på Silkeborg Kunstmuseum. Med afsæt i museets kunstværker har hun nu taget initiativ til et nyt kursus for kunsthistoristuderende, der bl.a. skal sætte mere fokus på den danske kunsthistorie.

teriale, der ofte gemmer sig bag skranke på de danske kunstmuseer.

ALDRIG FÆRDIG MED JORN

Næste store opgave bliver en udstilling med kunstneren Vilhelm Bjerke Petersen (1909-1957). Derfor er hun nu i gang med et større udredningsarbejde om den danske kunstner, der i starten af trediverne bl.a. har beskrevet mange af de overvejelser, der ligger til grund for dannelsen af det danske surrealistiske kunstnermiljø.

– Det er vildt spændende at gå på jagt i arkiverne, specielt hvis man er så heldig at støde på materiale af kunstneren, som ikke er publiceret, fortæller hun.

Man kunne forestille sig, at et "enmandsmuseum" som Silkeborg Kunstmuseum med 100 malerier og lige så mange keramiske arbejder, grafiske værker og tegninger af Jorn, kunne blive lidt kedeligt i længden – men det er slet ikke tilfældet, i hvert fald ikke for Karen Friis Hansen.

– Jorn bliver man aldrig færdig med. Han har arbejdet med utroligt mange medier: maleri, skulptur, grafik, vævning, keramik osv. Samtidig havde han et stort samfundsmæssigt engagement og gjorde sig mange tanker om kunst, teori og æstetik, siger hun om den store danske kunstner, der nu fylder det meste af hendes spændende hverdag i Silkeborg.

IKKE TID TIL AT STUDERE

Kunsthistorie og kunstmuseer har altid fascineret Karen Friis Hansen. Så meget, at hun kun kørte på "halvt blus" på overbygningen på Aarhus Universitet,

som hun udtrykker det. Til gengæld var der fuldt blus på studentermedhjælperjobbet eller praktikken på kunstmuseer som KunstCentret Silkeborg Bad, Trapholt, Aarhus Kunstmuseum og Museet for samtidskunst, S.M.A.K., i Gent i Belgien, hvor hun også gennemførte sit feltstudie.

– Jeg er nok ikke noget godt forbillede for de nye studerende, som helst skal igennem studiet så hurtigt som muligt, siger hun. Men hun er ikke i tvivl om, at den megen praktik blandet med studierne har givet hende et utroligt godt indblik i museernes arbejde og en tro på, at kunsthistorikere virkelig kan bruges til noget.

PRIMUS MOTOR I NYT KURSUS

Selv om Karen Friis Hansen set med kunsthistoriske øjne er meget ny i faget, så har hun nu i samarbejde med lektor ved Afdeling for Kunsthistorie på Aarhus Universitet Ane Hejlskov Larsen oprettet et specielt kursus for kunsthistoriestuderende. Formålet er at bringe de studerendes teoretiske kunsthistoriske grundlag sammen med de mere praktiske overvejelser, man gør sig på et museum som f.eks. Silkeborg Kunstmuseum.

– Et af vores mål eller håb med kurset var også at tilskynde de studerende til at interessere sig for – og eventuelt forske i – den danske kunsthistorie. At tage fat på det meget store arkivmateriale, der findes rundt om på de danske museer i stedet for udelukkende at fordybe sig i f.eks. italiensk renaissancekunst, som det kan være noget sværere at komme i nærheden af.

– Det er meget få kunsthistoriestuderende, der er velbevandrede i den danske kunsthistorie, og mange kender ikke så meget til samlingerne på de kunstmuseer, der ligger i og omkring Århus, hvis man ser bort fra ARoS – det synes jeg er ærgerligt. Det er fint at sidde på universitetet og gøre sig teoretiske overvejelser om kunsten ud fra PowerPoint og lysbilleder – det bliver noget helt andet, når man står over for værket og konfronteres med de muligheder og bindinger, der er i forhold til samlingerne. Som kunsthistoriker har man også brug for at få fingre i kunstværkerne, kunne fordybe sig i kunstneren og opleve kunstmuseerne indefra. Det er en god idé at kombinere teori og praksis, siger hun.

Men Karen Friis Hansen har også et andet sigte med det nye kursus. De studerende skal inddrages i museets overvejelser om nye udstillinger og på den måde være med til at skabe fornyelse i museets måde at præsentere kunstværkerne på.

– Det er meget befordrende at blive konfronteret med nye ideer til vores måde at gøre tingene på, og nogle af værkerne på Silkeborg Kunstmuseum har faktisk skiftet plads efter en diskussion på kurset, fortæller Karen Friis Hansen.

ET EKSKLUSIVT KURSUS

Der er tale om et meget eksklusivt kursus, som lektor Ane Hejlskov Larsen betegner det. Indtil videre er det kun seks studerende fra Kunsthistorie, som har meldt sig og fået den enestående chance for at koble teori med praksis og så oven i købet med en kunstner af

Asger Jorns kaliber. De seks kunsthistoriestuderende er heller ikke i tvivl om, at kurset har givet dem en god ballast.

– De første år var vi jo stort set ikke ude af ”borgen”. Vi sad i mørke og så på lyseblå og lysegrønne lysbilleder, fordi de røde og gule farver var forsvundet engang i tresserne. Det er selvfølgelig blevet bedre i dag, hvor det foregår på PowerPoint, men bare det at være ude ved værkerne og møde personalet giver jo en fantastisk indsigt, siger kunsthistoriestuderende Lone Andersen, der er billedkunstner i Silkeborg.

– Det er meget lidt, vi indtil nu har arbejdet med den danske kunsthistorie. Det

er også nyt, at vi fokuserer på en enkelt persons univers (Asger Jorn, red) og lærer om, hvordan man bedriver kunsthistorie på den måde. Det giver os en rigtig god ballast til at vælge, hvad det er for en slags kunsthistoriker, vi vil være, supplerer Marianne Lindberg, der selv meget gerne vil arbejde på et kunstmuseum.

Det nye kursus er bygget op om seks workshops på museet i Silkeborg i dette semester. Dertil kommer finalen, hvor man har inviteret kunstneren Erik Steffensen med elever fra Kunstakademiet i København til Silkeborg for at åbne en dialog mellem museologistuderende fra Århus, eleverne fra kunstakademiet, Silke-

borg Kunstmuseum og Erik Steffensen som aktiv kunster.

– Jeg ser det som et initiativ, der på lang sigt skal bære frugt. Det handler om at få gjort danske kunsthistorikere interesseret i det store materiale, vi har på kunstmuseerne. Derfor håber jeg, at samarbejdet med Afdeling for Kunsthistorie og Center for Museologi ved Aarhus Universitet også kan fortsætte fremover – meget gerne bygget op om andre kunstnere end Asger Jorn, f.eks. en Vilhelm Bjerke Petersen, siger Karen Friis Hansen.

Det nye samarbejde mellem Silkeborg Kunstmuseum og Aarhus Universitet giver de kunsthistoriestuderende en oplagt chance for at komme tæt på kunstværkerne og gå på jagt i museets arkiver.

Fra venstre ses de to kursusansvarlige, museumsinspektør Karen Friis Hansen og lektor Ane Hejlskov Larsen, Afdeling for Kunsthistorie, sammen med studerende Marianne Lindberg, Tina Lerke Nielsen, Lone Andersen og Bente Hammershøj.

FOTO: JAKOB MARK/AU-FOTO

SILKEBORG KUNSTMUSEUM HUSER ASGER JORNS SAMLINGER MED OVER 5000 ARBEJDER AF 150 FORSKELLIGE KUNSTNERE FRA HELE VERDEN, SKÆNKET AF JORN I ÅRENE 1953-73. AF JORN SELV SES OMKRING 100 MALERIER OG LIGE SÅ MANGE KERAMISKE ARBEJDER, GRAFIK OG TEGNINGER. TO AF HANS HOVEDVÆRKER, MALERIET ”STALINGRAD” OG DEN FJORTEN METER LANGE BILLEDVÆVNING ”DEN LANGE REJSE”, UDFØRT I SAMARBEJDE MED PIERRE WEMAËRE, ER CENTRALT PLACERET I MUSEET.

Tilbud til AU-gustus' læsere

75-års jubilæumsbøgerne:

Aarhus Universitet 1978-2003

Redigeret af
Ingeborg Christensen

571 s., indb., ill., 2005
Normalpris: 298 kr.
Særlig: 198 kr.

Denne bog fortæller om dagligdagen på Aarhus Universitet i de sidste 25 år. På de store linjer er det mærkbart, at universiteternes rolle i samfundet er blevet en anden. I den første del af 1900-tallet, hvor Aarhus Universitet kom til, blev det både geografisk og i overført betydning placeret "oppe på bjerget". Men i begyndelsen af 2000-tallet eksisterer denne noget ophøjede status ikke længere. I dag spiller universiteterne med i samfundslivet, erhvervslivet, kulturlivet – ja, alle de liv, der udfolder sig i et moderne samfund.

Topforskning ved Aarhus Universitet – en jubilæumsantologi

Redigeret af *André Wang Hansen, Helge Kragh, Svend Larsen, Palle Lykke & Jens Chr. Manniche*

454 s., indb., ill., 2003
Normalpris: 298 kr.
Særlig: 198 kr.

Med denne bog præsenteres et udvalg af topforskningsområder, som institutionen er særlig stolt af. Bogens 18 bidrag kommer omkring lingvistik, filosofi, Moesgård-fagene, biomembranforskning, diabetesforskning, nyreforskning, epidemiologi, vælgeradfærd, arbejdsmarkedsforhold, miljøret, psykoneuroimmunologi, etik, bibelforskning, religions-teori, mikroorganismer, kirale molekyler, materialefysik på nanoskala og datalogi.

Den videnskabeligt interesserede får med bogen en ganske enestående mulighed for at få et indblik i forskning på allerhøjeste niveau ved Aarhus Universitet uden at skulle ulejlige sig med at finde rundt i junglen af faglitterære tidskrifter.

BONUS

Ved køb af begge jubilæumsbøger får du oveni gratis 50-års jubilæumsbogen *Aarhus Universitet 1928-1978*, redigeret af professor Gustav Albeck, 1978.

BESTILLING

Undertegnede bestiller hermed

___ stk. *Aarhus Universitet 1978-2003* til særlig á 198 kr.
(+ 50 kr. i forsendelse) – bogladepri 298 kr.

___ stk. *Topforskning ved Aarhus Universitet* til særlig á 198 kr.
(+ 50 kr. i forsendelse) – bogladepri 298 kr.

___ stk. *Aarhus Universitet 1978-2003 + Topforskning ved Aarhus Universitet + Aarhus Universitet 1928-1978* til særlig á 396 kr. (+ 50 kr. i forsendelse)

(Bemærk øgede portoudgifter ved forsendelse uden for Danmark)

Navn _____

Adresse _____

Kuponen sendes eller faxes til Aarhus Universitetsforlag,
Langelandsgade 177, 8200 Århus N
fax: 89 42 53 80

NB. Spar forsendelsesomkostningerne

Medbring denne annonce, og hent selv bogen hos forlaget.
Åbent mellem kl. 10 og 15.

Aarhus Universitetsforlag
Langelandsgade 177
DK-8200 Århus N
Fax: 89 42 53 80
www.unipress.dk

KULTUREN

I NATURENS DRIFT

En professor i kunsthistorie giver evolutionsteorien nyt liv i en doktordisputats, der nærlæser udviklingen i landskabsbilleder. Han mener, kulturen er en smart måde at bringe den biologiske evolution videre på.

Ifølge professor Lars Wamberg afspejler udviklingen i landskabsbilledernes dybde-skarphed en stigende selvbevidsthed, som ikke spores i hulemalerier.

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Som barn fik Jacob Wamberg lidt af en aha-oplevelse på en Tivolitur med sin mor og morfar. Bag rattet i en af havens veteranbiler glemte han alt om mormoderens omhyggelige instrukser i den rette måde at styre køretøjet på, så han ikke endte i grøften. Men uanset hvad han gjorde, fortsatte bilen, som den skulle.

Oplevelsen trækker den nu 44-årige professor i kunsthistorie frem som et illustrativt eksempel på, at vi mennesker ikke styrer så meget, som vi gerne vil tro. Heller ikke når det gælder kulturen. Den har gennem årtusinder udviklet sig ad skinner, som i tilbageblikket ser ud til allerede at være lagt ud.

At kaste den teori ind i dagens humaniora er alt andet end hverdagskost. Og så tilmed i en doktorafhandling! Dagbladet Politiken skrev da også i anmeldelsen af Jacob Wambers disputats *Landskabet som verdensbillede*, at det ikke er hvert år, ja, det er end ikke hvert årti, at der udkommer en så ambitiøs doktorafhandling på det humanistiske område.

Men efter flere års studier af landskabsbilleder fra hulemalerierne i ældre stenalder og frem til 1400-tallets italienske kunst mener Jacob Wamberg at kunne argumentere for, at billedrummet gradvist har udviklet sig så lovmæssigt, at der er belæg for at tale om en kulturel evolution.

– Der tegner sig et tydeligt mønster af en evolutionær retningsbestemt udvikling, siger Jacob Wamberg efter sin nærlæsning af flere epokers landskabsbilleder. Den har han koblet med kosmologihistorie, bevidsthedsfilosofi og sociologisk evolutionsteori, som han har taget ned fra hylden for at se, om der kan genopdages noget i teserne herfra.

KULTUREN SOM SMART TRICK

Selv måtte han dog sluge adskillige kameler, før han kom til den slutning og

samtidig åbnede for et opgør med en række dogmer i nutidens forskning.

– Jeg er absolut ikke født evolutionist. Det er en gradvis, pudsigt nok evolutionær proces, som jeg har overgivet mig til med stor skepsis. Jeg havde ikke lyst til at mene de ting, men kunne ikke finde bedre forklaringer end de evolutionære modeller, der var fremherskende frem til begyndelsen af det 20. århundrede.

Jacob Wamberg peger på bl.a. Hegel, Marx, Habermas, Piaget og Freud som leverandører af det tankegods, han har trukket på. Samt ikke mindst Oswald Spengler, der beskrev den vestlige civilisations svanesang i *Untergang des Abendlandes*. Og selvom Jacob Wamberg ikke taler om undergang, er han overbevist om, at vi er på vej mod et posthumant samfund, der sætter en parentes om kulturen som et menneskeskabt domæne på afstand af naturen.

– Kulturen har været en smart måde at bringe den biologiske evolution videre på, mener Jacob Wamberg, som i den samtidige kultur ser tilnærmelser mellem kultur og natur, som gør det nødvendigt at gentænke kulturbegrebet og få det på plads i en bredere naturhistorie.

– Det bliver mere og mere synligt, at kulturen har en rolle at spille i naturhistorien. Med kulturen har vi prøvet at unddrage os den evolution, vi er underlagt. Men jeg tror, vi er nået til en tærskel, hvor den afskærmning bliver porøs, siger professoren, der sideløbende med historien i kunsten også udforsker nutidens grænseland mellem kunst, biologi og teknologi.

FODFÆSTE I HISTORIEN

Egentlig var samtidskunsten også Jacob Wambers store interesse, da han efter et års flirt med biokemien på Køben-

havns Universitet begyndte at studere kunsthistorie.

– Men jeg blev lidt træt af den løbsagtighed, den blev analyseret med i kulturhistorisk henseende. Teorierne sejlede for meget, så jeg søgte i stedet et ståsted i historien og håbede på den måde at kunne orientere mig bedre i forhold til samtidskunstens og kulturens landskab. Jeg synes egentlig også, det gradvist er sket, siger han.

Når netop landskabsbilleder blev et omdrejningspunkt for Jacob Wamberg, skyldes det, at han i studietiden midt i 80'erne blev fascineret af mærkelige klippeformationer, der optrådte i baggrunden af visse norditalienske 1400-tals-landskaber. Temaet forekommer umiddelbart perifert og har da heller ikke fyldt meget i litteraturen. Men det har Jacob Wamberg nu rådet bod på med sin 900 sider lange disputats. Her giver han sit bud på, hvordan landskaber i Vestens billedkunst kan tolkes i forhold til de kulturer, der skabte dem. Han aflæser også menneskets stigende selvbevidsthed i takt med udviklingen frem mod det panoramiske landskab og de mere og mere præcise angivelser af udsynspositionen, der bliver formaliseret i perspektivet.

Disputatsen blev forsvaret den 18. november, og her roste en af de to norske opponenter, Gunnar Danholt, Universitetet i Bergen, bl.a. Jacob Wamberg for at have givet ham en helt ny måde at se på billeder på.

Landskabet som verdensbillede.

Naturafbildning og kulturel evolution i Vesten fra hulemalerierne til tidlig modernitet. Passepartouts Særskriftserie 912 sider. Kr. 348,-.

MUSIKEREN FANDT SIT COLUMBUSÆG

Hans Buhl var så begejstret for fysik, at han efter gymnasiet gjorde noget, de færreste 18-årige vil prale af: Han købte sine lærebøger i faget. Men jazzmusikken var også gået ham i blodet, og efter et højskoleophold søgte han ind på Musikvidenskab. Studieårene blev en lang søgen efter at forene den teknisk-naturvidenskabelige interesse med den musisk-humanistiske interesse. Columbusægget viste sig i form af et kursus i teknologihistorie.

Man kan ikke undgå at føle sig tryk i selskab med museumsinspektør på Steno Museet Hans Buhl. Det er noget med stemmen, den blide modulation, den dybe ro og de eftertænksomme pauser. Der er noget Thomas Vinding over stemmen, men i et lysere toneleje. Man lytter, men glemmer næsten at høre efter. Er det sådan en ro og tilsyneladende afklarethed, der kommer af at have indsigt i både naturen og musikken? Eller er det stemningen fra opvæksten i et muntert og trygt højskolemiljø, der har indlejret sig i hans personlighed?

– Jeg er vokset op i et meget stimulerende miljø på Haslev udvidede Højskole på Sydsjælland, hvor min far var forstander. Som barn og ung var jeg meget sammen med de unge voksne på højskolen, og det har jeg altid set som noget positivt. Der var gang i den med fester og arrangementer, men samtidig gjorde mine forældre meget ud af at skabe harmoniske rammer for familien, fortæller Hans Buhl over et veldækket morgenbord i hjemmet på Bragesvej i Åbyhøj.

Hans barnlige videbegær havde optimale vækstbetingelser i det sydsjællandske højskolemiljø.

– Jeg læste meget og tidligt, og min far tog mig med ud på gåture i skovene omkring Haslev. Det udviklede sig ofte til biologi- og fysiktimer, og i mørket om vinteren kiggede vi på stjernehimlen.

Når vi kom hjem, fandt han bøger frem. Så kunne jeg selv læse videre om det, vi havde talt om. På den måde indpodede han mig en forestilling om, at hvis der er noget, man ikke ved, så er det altid godt at ty til bøgerne.

Som en anden polyhistor i barnesko interesserede han sig også for musik og spillede klaver, fra han gik i fjerde klasse. Han byggede små krystalradioer, og i bøgerne læste han om de store sammenhænge i naturen, om teorierne og matematikken bag. Men nörd vil han ikke kalde den dreng, han husker.

– Jeg havde jo også mange jævnaldrende venner, og vi legede da udendørs, som drenge nu gør. Men jo, jeg læste meget. Det gjorde jeg.

LÆRER SVENNESEN

Fysikundervisningen i folkeskolen levede ikke op til forventningerne. Men i gymnasiet blev det spændende. Der blev undervisningen varetaget af en nyuddannet kandidat, Svennesen, som tilmed spillede trompet.

– Han var et pædagogisk naturtalent. Faglig dygtig og med et stort menneskeligt overskud. Undervisningen var ikke specielt usædvanlig. Det var den klassiske videnskabsinterne tradition, hvor lærebøgerne var fyldt med grafer og formler og stort set ingen billeder. Hvis man ikke havde interessen på forhånd, var de sikkert forfærdelige. Men jeg

kunne godt lide dem, og da jeg blev student, købte jeg dem, fortæller Hans Buhl.

Han spillede masser af musik i gymnasiet, både jazz og rock, og lærer Svennesen kom med i et jazzorkester, som kom til at hedde Svennes Oktet.

– Det betød, at han også var med på et venskabeligt plan. Det var nok lidt usædvanligt, men han formåede alligevel at bevare sin autoritet i undervisningen.

Til gengæld fik den unge lærer også sået tvivl i hovedet på sin unge elev. Efter gymnasiet vidste Hans Buhl ikke, om fremtiden tilhørte fysikken eller musikken. Men et højskoleophold afgjorde sagen til fordel for musikken.

– Det ophold var en af de store læringsoplevelser i mit liv. Jeg havde aldrig lært om musik, kun spillet det, men på få måneder fik jeg sat musikteorien nogenlunde på plads. Jeg kunne ganske vist læse noder, men nu forstod jeg også de større teoretiske sammenhænge i musikken, og jeg har altid haft det sådan, at jeg gerne vil forstå teorien og mekanismerne bag det, jeg beskæftiger mig med. Det er kun med til at gøre oplevelsen større. Bohrs komplementaritetsbegreb er blevet illustreret med, at man ikke både kan opleve og analysere på én gang, og det er nok rigtigt, at man ikke både kan sidde med partituret og pille et stykke musik i enkeltdele for at analysere det og samtidig få den fulde oplevelse af det. Til gengæld har jeg tit

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

Det var jo også en lukket verden at være ph.d.-studerende. Når man arbejder meget intenst med én ting i tre år, er der andre aktiviteter og personlige egenskaber, der bliver nedtonet. Heldigvis havde jeg musikken.

oplevelset, at et stykke musik, jeg har analyseret og kender ud og ind, har givet en større lytteoplevelse bagefter.

TO KULTURER

Der var meget socialt liv på Musikvidenskab i 1982. Studieordningen fra 70'erne var en udløber fra 68. Hans Buhl fik blandt andre en lærer, der gjorde meget ud af, at de piger, der ikke var socialiserede til at spille musik, også fik en chance. Niveauet var ikke det højeste. Hans Buhl kedede sig lidt og fandt efterhånden ud af, at det var sjovere at spille musik end at skrive om det. Så han skiftede til fysik. Det var et kulturchok.

– På Fysik sad man 200 mennesker i et auditorium. Efter den første time var de ti skydetavler tværet til med formler. Så gik man hjem. Jeg var ved en fejl blevet placeret på et mat-fys-hold, et såkaldt munkehold, fordi der kun var drenge. De fleste kom lige fra gymnasiet, og de bevægede sig i et ret lille univers. Jeg er ikke sikker på, at jeg havde holdt

til det, hvis jeg var begyndt på Fysik. Nu havde jeg trods alt etableret et netværk på Musik, og jeg var ude at spille flere aftener om ugen. Det holdt mig i live.

Bedre blev det, da han kom over på fysik-kemi-holdet. Her var der i det mindste nogle piger til at skabe lidt stemning, og her mødte han også den lærer, der skulle få stor betydning for hans akademiske karriere.

– Jeg fik Henry Nielsen (i dag lektor ved Steno Institut, red.) som lærer, og han repræsenterede det brede blik på fysikken, jeg godt kunne lide. Jeg syntes, fysikken var dødspændende, men ikke tilfredsstillende i sig selv. Under mit højskoleophold før universitetet havde forstander Frederik Christensen holdt foredrag om bl.a. Alvin Tofflers bog *Fremtidschok*, og da blev det klart for mig, at min egentlige interesse var spørgsmålet om, hvordan udviklingen inden for naturvidenskab påvirker den måde, vi er sammen på som mennesker. Altså de mange brudflader, hvor

naturvidenskab og teknikken griber fat i vores liv. Det var også Henrys interesse, så vi snakkede meget i pauserne.

COLUMBUSÆGGET

Men han var stadig i tvivl: fysik eller musik? Hvad skulle være det bærende?

– Jeg havde store skrupler over, hvad jeg skulle gøre til hovedfag, husker han.

Med begge fag kunne man blive gymnasielærer, og det var ikke så afskrækkende endda. På den anden side trak højenergifysikken og et arbejde på CERN i Schweiz, hvor han et år var sommerstudent.

– Jeg havde bare en fornemmelse af, at hvis jeg skulle satse på det, ville det kræve en dedikation, som ville forhindre mig i at spille musik. Det var jeg ikke villig til. På et tidspunkt tog jeg et valgfrit kursus i teknologihistorie, som Henry Nielsen og Keld Nielsen (nuværende institutleder på Steno Institut, red.) holdt, og det blev virkelig columbusægget. Der nåede enderne sammen. Jeg

så muligheden for at arbejde med naturvidenskaben og teknologien gennem en humanistisk tilgang, siger Hans Buhl.

Afklaringen gav ny energi, og Hans Buhl blev ph.d.-studerende med et projekt, der trak linjer tilbage til barndommens fascination af radioteknologi.

– Projektet kom til at handle om den danske opfinder Valdemar Poulsens opfindelse af kulbuesenderen i begyndelsen af forrige århundrede og om, hvordan den teknologi fik forskellig udbredelse i Danmark og en række andre lande.

Jeg var så heldig, at enken til Valdemar Poulsens makker, P.O. Pedersen, kort forinden havde doneret sin mands efterladte papirer til Institut for Videnskabshistorie, så jeg stod pludselig med 20 hyldemeter papirer lige fra personlige breve til firmaregnskaber og notesbøger med forskningsresultater. Det var helt fantastisk at sætte sig ind i og meget afvekslende. Om formiddagen kunne jeg sidde og studere tekniske artikler og elektriske diagrammer for derefter at sætte mig til at læse de personlige breve og notesbøger og på den måde få et indblik i, hvorfor han handlede, som han gjorde. Jeg sad med hele mandens professionelle karriere i hånden.

– Men det var jo også en lukket verden at være ph.d.-studerende. Når man arbejder meget intenst med én ting i tre år, er der andre aktiviteter og personlige egenskaber, der bliver nedtonet. Heldigvis havde jeg musikken, og jeg havde bestemt, at uanset hvor travlt jeg havde, ville jeg spille musik ved siden af. Nogle gange kunne jeg næsten ikke komme af sted, og det stressede mig meget, at jeg havde taget den beslutning. På den anden side oplevede jeg aldrig, at jeg tog stresset hjem, når jeg så havde spillet. Musikken har altid reddet mig, siger Hans Buhl.

EN STILLING TIL HØJREBENET

Med specialiseringen inden for videnskabs- og teknologihistorien var drømmene om både gymnasiet og CERN

skudt i baggrunden. Stillingerne for videnskabshistorikere har aldrig hængt på træerne, men Hans Buhl var heldig. Som ph.d.-studerende var han involveret i opbygningen af Steno Museet, der åbnede i 1994, og stort set samtidig med at han afleverede sit ph.d.-projekt, var der en stilling ledig som inspektør på museet.

– Jeg betænkte mig ikke ret mange gange, da jeg blev opfordret til at søge den. En stilling, der indebar både forsknings- og formidlingsforpligtelser inden for mit fag, ja, den lå lige til højrebenet.

Som museumsinspektør har han blandt mange andre særudstillinger stået bag en, der står ham særligt nær, nemlig den om musikkens forhold til matematikken og fysikken. Hvis "opdagelsen" af teknologihistorien var columbusægget, var den udstilling "udforskningen" af landet mellem de to kulturer – den humanistiske og den naturvidenskabelige.

I dag er det især arbejdet med planerne om et nyt Inspiratorium i forbindelse med Steno Museet, der optager Hans Buhl.

– Jeg håber, at vi med Inspiratoriet kan skabe interesse for naturvidenskaben blandt mennesker, der ikke troede, de var interesserede i den. Vi skal forsøge at kombinere traditionen for oplevelsesorienterede science centre med en mere traditionel museumstradition.

– Det handler om folkeoplysning, og her tror jeg, vi kan lære af folkehøjskolen. Man kan ikke trække unge mennesker til højskolen med det argument, at de bliver oplyste, men man kan fortælle dem, at de kan lære noget om musik, idræt, kunst osv., og når de så tager derfra, siger næsten alle, at de kom efter noget, men rejste derfra med noget andet og mere. Hvis det kommende Inspiratorium når dertil, er vi nået meget langt.

En revideret udgave af Hans Buhls ph.d.-afhandling Buesenderen er netop udkommet som bog på Aarhus Universitetsforlag.

EN FORSKER FORMES

Artiklen med Hans Buhl er med i universitetsavisen *CAMPUS'* føljeton om forskere, der formes.

Udvalgte forskere på Aarhus Universitet fortæller her om de personer, interesser og begivenheder, der har formet deres forskerkarriere. På hjemmesiden www.au.dk/augustus kan man endvidere læse:

FOTO: NINA LEMVIGH-MÜLLER.

I BØGERNES FAVN

Sprog kan kommunikere, det kan få folk på barrikaderne, og rigtigt sat sammen kan det skabe stor litteratur. Lektor Marianne Ping Huang fra Afdeling for Litteraturhistorie har tilbragt tusindvis af timer med litteraturen som eneste selskab. Lysten til at læse er aldrig forsvundet, og selv om man er lektor i litteraturhistorie, kan man også godt lade sig underholde af *Da Vinci Mysteriet*.

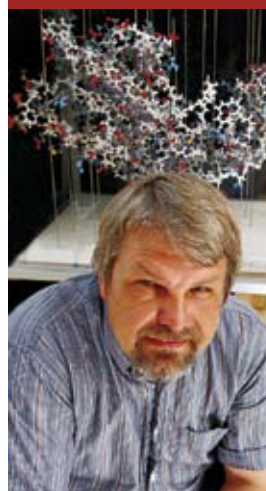

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

KIM OG MOLEKYLET

Engang ville lektor ved Molekylærbiologisk Institut Kim Kusk Mortensen være atomfysiker på CERN. Der var bare lige et problem med matematikken. Den var for abstrakt og kedelig. Så fysikken blev skiftet ud med biologien, atomerne med molekylerne. Det har han aldrig fortrudt.

OBSERVATORIUM

Ole Rømer Observatoriet i Højbjerg bliver som den første bygning under Aarhus Universitet fredet. Observatoriet rummer nogle “umistelige” værdier, mener Kulturarvsstyrelsen.

Ole Rømer Observatoriet fra 1911. Observatoriet i Højbjerg var fra begyndelsen tænkt som en hyldest til den danske astronom Ole Rømer, der blev født i Århus i 1644. Han er kendt som den, der fastslog lysets hastighed – selv talte han om lysets tøven.

I SUPERLIGAEN

FOTO: LARS KRUSE/AU-FOTO

C.F. Møllers gule bygninger i Universitetsparken dukkede op på listen over de 50 betydeligste bygningsværker i Danmark, da tidsskriftet *Arkitekten* tidligere i år tog initiativ til en arkitekturkanon – uafhængigt af Kulturministeriets. Det er langt fra første gang, de gule bygninger er udråbt som arkitektoniske perler, men universitetets bygningsportefølje rummer også andre pragtbygninger som f.eks. Ole Rømer Observatoriet i Århus-forstaden Højbjerg.

Det snart 100 år gamle observatorium og den tilhørende direktørbygning er netop blevet fredet, hvilket kun cirka 20 bygningsværker opnår årligt, og det er første gang, det overgår en af Aarhus Universitets bygninger. De gule bygninger i Universitetsparken og Vennelystparken samt Langelandsgadekasernen er derimod erklæret bevaringsværdige.

At blive fredet som bygning svarer lidt til at rykke op i superligaen, hvorimod bygninger, der er erklæret bevaringsværdige, kan siges at være 1. divisionen.

– Sådan kan man godt udtrykke det. Det er kun ganske særlige huse, der fredes. For at blive det skal de skille sig ud på nationalt plan og have nogle ganske særlige værdier, som vi som samfund synes er umistelige – det kan være enten kulturhistorisk eller arkitektonisk,

siger arkitekt Eske Møller fra Kulturarvsstyrelsen, som afgør, hvilke danske bygninger der er fredningsværdige.

Med en fredning følger krav til vedligeholdelse og forbud mod ombygning – medmindre Kulturarvsstyrelsen giver særlig tilladelse.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Det er Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, By og Land, der har opfordret Kulturarvsstyrelsen til at frede observatoriet og den tilhørende direktørbolig. Alle kan foreslå bygninger til fredning, men som den eneste instans har By og Land krav på, at styrelsen forelægger foreningens forslag for Det Særlige Bygningssyn. Efter besøg på observatoriet i Højbjerg fremhæver Kulturarvsstyrelsen især de to metalkupler som bærende fredningsværdier. Dertil kommer en lang række arkitektoniske detaljer som f.eks. lave mansardlignende tegltage og en karakteristisk markstenssokkel.

Indenfor er de bærende fredningsværdier primært knyttet til hallen med terrazzogulv, søjler, relieffer, ovenlys og snedkerdetaljer.

ET GODT TILBUD TIL ÅRHUS

For 100 år siden var der ikke et observatorium på hvert andet gadehjørne, så

FOTO: HANS-HENRIK HOEG

der var ingen hjemlige arkitekter, der ligefrem havde den slags byggeri som speciale. Men den danske arkitekt Anton Rosen (1859-1928) havde netop været på rundrejse til europæiske observatorier i forbindelse med et observatorieprojekt på Sjælland, så han blev udpeget som den rette. Han var allerede et kendt navn og stod for konstruktion og afvikling af landsudstillingen i Århus i 1909, som var det år, observatoriet blev endeligt vedtaget af byrådet i Århus – bl.a. med henvisning til, at det kunne være fint at have, når man en dag skulle have et universitet i byen. Århus Kommune havde accepteret at skulle betale for byggeriet, mens den tyske astronom Friedrich Krüger skulle komme med måleinstrumenterne.

Krüger havde sit eget fuldt funktionsdygtige observatorium i Altenburg i Tyskland, men den voksende minedrift i området efterlod støv og røg i atmosfæren, og det forstyrrede hans arbejde. Det hørte ejeren af Urania-observatoriet i København, overtelegrafist Victor Nielsen, og foreslog Krüger at flytte til Århus, som et par år tidligere havde tilbudt en amatør-astronom en gratis grund, mod at han stillede sine instrumenter til rådighed som et folkeobservatorium.

Århus Kommune gik i Krügers tilfælde et skridt længere og accepterede at bekoste bygningen af observatoriet, da Krüger ville skænke byen sine – efter datidens målestok – meget moderne

måleinstrumenter til glæde for undervisning og offentlighed.

I TYSKERNES TJENESTE

Friedrich Krüger kom til Danmark, men det blev ikke nogen let tid. Gavmild eller ej, Krüger var tysker. Danskernes sår fra tabet af Slesvig-Holsten i 1864 var ikke helet, og tyskernes behandling af det danske mindretal syd for Kongeåen rippede konstant op i det. Værre blev det, da Krügers søn – et par år efter observatoriet stod færdig i 1911, og Krüger udnævnt som leder – meldte sig som tysk soldat under første verdenskrig. Det udløste en heftig avisdebat om Krügers profession: astronom eller spion. Spekulationerne gik på, at kikkerterne i stedet skulle bruges til at overvåge skibstrafikken i Århus-bugten, og at der var radiosendere i observatoriet, og måske skulle de tunge fundamenter til kikkerterne i virkeligheden bære kanoner og ikke kikkerter.

HYLDEST TIL OLE RØMER

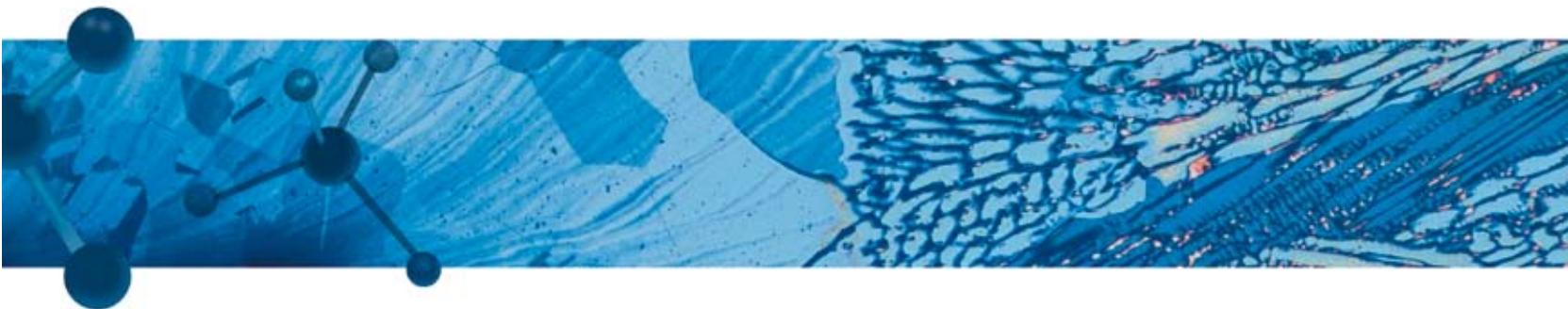
Efter Krügers tidlige død i 1916 drev Århus Kommune observatoriet videre, og i 1956 gav byen det som gave til Aarhus Universitet, som kunne bruge det både til forskning og undervisning. Universitetet holder byens ønske i hævd om, at observatoriet skal være til glæde for offentligheden. Fra september til april er der ca. 15 offentlige rundvisninger om måneden. Tilmelding til rundvisning til Steno Museet på tlf. 8942 3579. Rundvisningen er gratis.

FREDNING

- ◊ STORE SOM SMÅ BYGNINGER – SLOTTE SOM TELEFONKIOSKER – KAN FREDES. BLANDT FREDEDE BYGNINGER I DANMARK FINDES SÅ FORSKELLIGE SOM: SLOTTE, HERREGÅRDE, BONDEGÅRDE, BORGERHUSE, KØBMANDSGÅRDE, PAKHUSE, VILLAER, RÅDHUSE, SKOLER, ARRESTER, JERNBANESTATIONER, INDUSTRIANLÆG, LYSTHUSE OG SOM NÆVNT TELEFONKIOSKER.
- ◊ I HOVEDREGLEN SKAL BYGNINGER VÆRE OVER 50 ÅR, FØR MAN FREDER, MEN DER ER UNDTAGELSER, HVIS BYGNINGEN VURDERES AT REPRÆSENTERE DET BEDSTE ELLER DET MEST KARAKTERISTISKE FOR SIN ART OG PERIODE, OG AT DEN ER AF NATIONAL BETYDNING.
- ◊ KULTURARVSSTYRELSEN HAR ANSVARET FOR DE FREDEDE BYGNINGER.

GRUNDFOSPRISEN 2006

– INDEN FOR DET TEKNISKE OG NATURVIDENSKABELIGE OMRÅDE

Grundfosprisen er indstiftet af Poul Due Jensen's Fond i 2001 med det formål at stimulere, anerkende og støtte national og international forskning i banebrydende, samfundsgavn timer og fremsynede løsninger inden for teknik, naturvidenskab og samfundsvidenskab – eller en kombination heraf.

Til prisen 2006 ønskes kun indstillinger af forskere inden for det tekniske og naturvidenskabelige område.

Indstilling til prisen:

Enhver kan bringe kandidater til Grundfosprisen i forslag.
Indstillingen består af en motivering (max. 3 A4-sider) samt kort CV.

Frist for indstilling:

1. marts 2006.

Motiveringen sendes til :

Grundfos Management A/S
Grundfosprisens sekretariat
Poul Due Jensens Vej 7
8850 Bjerringbro
Mrk: "Grundfosprisen 2006"

Grundfosprisen og dens uddeling:

Prisen består af skulpturen "Be–Think–Innovate"
samt et kontant beløb på 1 mio. DKK
– 250.000 DKK går direkte til prismodtageren
og 750.000 DKK til videre forskning inden for området.*

Offentliggørelse af vinder:

Prisuddelingen finder sted den 15. maj 2006.

Yderligere information:

Besøg www.grundfos.com/dk

Poul Due Jensen's Fond

Bedømmelseskomitéen består af koncernbestyrelsesformand Niels Due Jensen, Grundfos, bestyrelsesformand Lars Kolind, Poul Due Jensen's Fond, bestyrelsesformand Sven Caspersen, Aalborg Universitet, professor Nina Smith, Handelshøjskolen i Århus, professor Preben Terndrup Pedersen, Danmarks Tekniske Universitet og koncernchef Jens Jørgen Madsen, Grundfos.

*) Hvis komitéen ikke finder en egnet kandidat uddeles prisen ikke.

IG NOBELPRIS

Pingviner under pres

AF HANS PLAUBORG

Hvert år i det tidligere efterår sidder forskere verden over og venter på, om det nu er deres tur til at få et telefonopkald fra Stockholm. I år var professor, dr. Victor Benno Meyer-Rochow fra det internationale universitet i Bremen en af dem. Telefonen ringede da også, men det var ikke fra nobelkomiteen i den svenske hovedstad, men derimod fra IG nobelkomiteen fra Harvard University. Victor Benno Meyer-Rochow havde vundet årets IG nobelpris i kategorien "Hydrodynamik" for sin korte, men detaljerede afhandling: *Pressures Produced When Penguins Pooh – Calculations on Avian Defaecation*. Altså en videnskabelig artikel om trykket i pingviners endetarm.

Det var 15. gang, *The IG Nobel Prize* blev uddelt. Prisen er en pendant til den rigtige nobelpris og gives til forskere og

andet driftigt godtfolk, der har markeret sig med kuriøs forskning inden for de gængse nobel-kategorier samt et par stykker, der ikke belønnes i Stockholm.

I år havde 1200 gæster fundet vej til Harvard's Sanders Theatre, hvor ceremonien traditionen tro finder sted i begyndelsen af oktober. Ud over at opleve rigtige nobelprisvindere overrække de 10 IG nobelpriser kunne forsamlingen blandt andet lytte til en gæsteforelæsning af en tidligere IG nobelvinder, hollænderen Kees Moeliker, der i 2003 vandt prisen i biologi for som den første i verden at have videodokumenteret og beskrevet en sag om homoseksuel nekrofil blandt gråænder.

HØJT TRYK I TARMEN

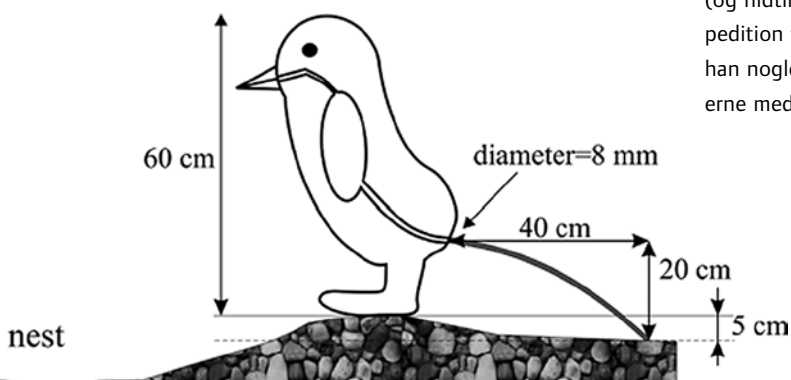
Men tilbage til dr. Meyer-Rochows pingvin-eksperimenter. Det hele begyndte i 1993, da han var leder af den første (og hidtil eneste) jamaicanske(!) ekspedition til Antarktis. Ti år senere viste han nogle studerende billederne af rederne med de karakteristiske pingvin-fæc-

es-streger rundt om. En opvakt kvindelig studerende spurgte, hvordan pingvinerne egentlig bar sig ad, og det blev begyndelsen på en minutiøs udforskning af det ganske høje endetarmstryk, pingviner er i stand til at producere.

Dr. Meyer-Rochow og hans studerende tog udgangspunkt i en standardstørrelse Adelie-pingvin på 60 cm. Billeder og videooptagelser viste, at pingvinerne var i stand til at skyde deres afføring ud i en afstand af 40 cm (se tegning). Med en gennemsnitlig endetarmsåbning på 8 mm betød det, at pingvinerne generede et tryk på 10 kPa (kiloPascal), når de havde vandig afføring, og hele 60 kPa, når der var tale om afføring med en konsistens som olivenolie.

Afhandlingen gav ikke den store genlyd i forskerverdenen, da den blev optaget i *Polar Biology* i 2003, men belønningen kom altså i år i form af en IG nobelpris.

LINKS: [HTTP://FLOW.ARRR.NET/PENGUINS.PDF](http://flow.arrr.net/penguins.pdf)

Positionen af en modelpingvin, der defækerer, samt de fysiske parametre, professor dr. Victor Benno Meyer-Rochow og hans studerende brugte til at beregne det rektale tryk, der er nødvendigt for at udspy afføring over en distance på 40 cm (tegning fra afhandlingen *Pressures Produced When Penguins Pooh – Calculations on Avian Defaecation*).